

I. PAGRINDINIAI 2005 M. VEIKLOS RODIKLIAI

	Matavimo vnt.	2004	2005
01. FONDO KOMPLEKTAVIMAS			
01.1 Sukomplektuota dokumentų	fiz.vnt. pav.	98852 17360	88498 21988
01.1.1. knygų ir serialinių leidinių	fiz. vnt. pav.	34196 15718	76255 20096
01.1.2. rankraščių	fiz. vnt.	1642	1508
01.1.3. mikroformų	fiz. vnt.	9919	430
01.1.4. kartografijos	fiz. vnt.	329	282
01.1.5. spausdintinių muzikos dokumentų	fiz. vnt.	758	666
01.1.6. vaizdinių dokumentų	fiz. vnt.	961	501
01.1.7. garsinių regimųjų dokumentų	fiz. vnt.	2208	2371
01.1.8. elektroninių dokumentų	fiz. vnt.	375	536
01.1.9. kitų dokumentų	fiz. vnt.	48464	5949
02. FONDO ORGANIZAVIMAS			
02.1. Perduota dokumentų	fiz. vnt.	97210	85328
02.1.1. Nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui	fiz. vnt.	27442	24765
02.1.2. Kitiems fondams	fiz. vnt.	57931	63733
02.2. Nurašyta spaudinių: iš jų BKC	fiz.vnt. fiz.vnt.	73133 14248	106980 3136
03. BIBLIOTEKINIS DOKUMENTŲ TVARKYMAS, INFORMACIJOS PAIEŠKOS SISTEMOS KŪRIMAS			
03.1. Sukataloguota dokumentų	pav.	37654	35212
03.2. Įvesta naujų įrašų į Autoritetinių įrašų duomenų bazę	įrašas	28652	31722
03.3. Įvesta naujų įrašų į LIBIS Suvestinį katalogą	Įrašas/ pavadinimas	111998	115000
03.4. Papildyta UDK indeksų bazė	terminas	8738	4962
03.5. Papildyta Dalykinių rubrikų bazė	įrašas	3158	3379
03.6. Konvertuota vaizdų katalogo įrašų į kompiuterinį katalogą	įrašas	4371	4414
03.7. Konvertuota nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos leidinių bibliografinių įrašų	įrašas	1000	982
04. FONDO APSAUGA			
04.1. Restauruota sąlyginių pirmos kategorijos lapų	lapas	45 406	44145
04.2. Irišta leidinių knygrišyklos skyriuje	fiz.vnt.	2688	2335
04.3. Dezinfekuota spaudinių kameroje ir rankiniu būdu	fiz.vnt.	1104	353
04.4. Išvalyta dokumentų saugyklose	lentyne metrai	2669	622
04.5. Mikrofilmuota leidinių	kadrai	82684	93724
05. SKAITYTOJŲ APTARNAVIMAS			
05.1. Sutelkta skaitytojų: iš jų naujų iš jų vaikų	Skait.	23473 4095 4756	24074 7955 4421

	Matavimo vnt.	2004	2005
05.2. Aptarnauta lankytojų: iš jų vaikų	Lankytt.	346773 40856	302150 41240
05.3. Virtualių apsilankymų skaičius	vnt.	62296	42414
05.4. Išduota skaitytojams spaudinių ir kitų informacijos laikmenų: iš jų vaikams	fiz.vnt.	1306257 86661	2004039 84193
05.5. Darbo vietų skaičius skaityklose	vnt.	708	708
05.5.1. iš jų – kompiuterinių	vnt.	71	71
05.6. Tarpbibliotekinis skolinimas			
05.6.1. Turėta TBA abonentų	abonentas	330	308
iš jų užsienyje	abonentas	213	183
05.6.2. Gauta užklausų	užkl.	1481	2368
iš jų iš užsienio	užkl.	151	109
05.6.3. Išduota dokumentų originalų ir kopijų	vnt.	1153	1845
iš jų užsienio abonentams	vnt.	86	79
05.6.4. Gauta dokumentų originalų ir kopijų	vnt.	561	711
iš jų iš užsienio abonentų	vnt.	549	691
06. SKAITYTOJŲ INFORMACINIS APRŪPINIMAS			
06.1. Suteikta bibliografinių informacijų	vnt.	42603	48152
06.2. Įvesta analizinių įrašų į Nacionalinės bibliografijos duomenų banką	įrašas	207846	218191
06.3. Organizuota prieiga prie licencijuotų duomenų bazių	vnt.	41 4	51 5
iš jų Lietuvos			
06.4. LR Seimo informacinis aprūpinimas			
06.4.1. Suteikta bibliografinių informacijų	vnt.	101	103
06.4.2. Parengta lietuviškos ir užsienio spaudos apžvalgų	nr.	254	254
06.4.3. Pateikta kopijų iš knygų ir periodinės spaudos	vnt.	77984	65879
06.4.4. Parengta bibliografinių sąrašų	vnt./įrašai	42/10195	33/7312
06.4.5. Aprašyta straipsnių	vnt.	40721	32041
07. RYŠIAI SU VISUOMENE. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS			
07.1. Parengta parodų: iš jų naujų knygų, literatūros naujienų	vnt.	362 255	449 313
07.2. Organizuota renginių iš jų vaikams	vnt.	65 19	70 13
07.3. Eksponuota parodų užsienio valstybėse	vnt.	1	2
07.4. Parengta tarptautinių renginių	vnt.	3	2
07.5. Pasirašyta bendradarbiavimo sutarčių su Europos nacionalinėmis bibliotekomis	vnt.	1	1
08. MOKSLINĖ VEIKLA			
08.1. Nagrinėta mokslinių tyrimų temų	vnt.	8	9
09. METODINĖ VEIKLA			
09.1. Parengta norminių dokumentų projektų	vnt.	5	11
09.2. Parengta metodikos rekomendacijų	vnt.	24	27
09.4. Surengta LIBIS diegimo kursų	val.	168	168
09.6. Išleista metodinių leidinių	vnt.	6	6

	Matavimo vnt.	2004	2005
10. LEIDYBA			
10.1. Išleista leidinių: iš jų elektroninių	vnt.	23 pav. 57590 fiz.vnt. tiražu 10 pav.	23 pav. 52348 fiz. vnt. tiražu 10 pav.
11. BIBLIOTEKOS DARBUOTOJAI			
11.1. Turėta darbuotojų iš jų profesionalių bibliotekininkų		527 373	529 378
12. FINANSAVIMAS			
12.1. Gauta lėšų, tūkst. Lt		13998	15329
12.2. Paprastosios išlaidos, tūkst. Lt		13971	12713
12.3. Nepaprastosios išlaidos, tūkst. Lt		2484	1992

II. FONDO KOMPLEKTAVIMAS

2005 m. įsigyta dokumentų už 1300000 Lt, iš jų 560 tūkst. Lt skirta knygų įsigijimui, 527 tūkst. Lt – periodikai, 213 tūkst. Lt - kitiems dokumentams. Lyginant su 2004 m. komplektavimo programos finansavimas padidėjo 389 tūkst.Lt. Ypatingas dėmesys vykdant komplektavimo programą skirtas:

- Lietuvos viešosios informacijos rengėjų spaudinių ir kitų dokumentų privalomojo egzemplioriaus kaupimui;
- Vakarų šalių informacinių leidinių, taip pat kaimyninių ir Rytų šalių informacinių, mokslinių monografinių humanitarinių ir socialinių mokslų literatūros, kitų dokumentų įsigijimui;
- vidaus ir užsienio mainų programos vykdymui, dokumentų mainams [duomenų bazės](#) sudarymui, prieigos organizavimui.

2.1. Bibliotekos fondo papildymas ir apimtis 2005 m.

Dokumentai	Gauta 2005	Yra 2005 m. gruodžio 31 d.
Knygos ir serialiniai leidiniai	76255	5127607
Rankraščiai	1508	65071
Mikroformos	430	96608
Garsiniai ir regimieji dokumentai	2371	73055
Kartografija	282	10052
Spausdintiniai muzikos dokumentai	666	112838
Elektroniniai dokumentai	536	3087
Vaizdiniai dokumentai	501	99276
Kiti	5949	1338015
Viso:		
fizinių vienetų pavadinimų	88498	6925609
	21988	1899240

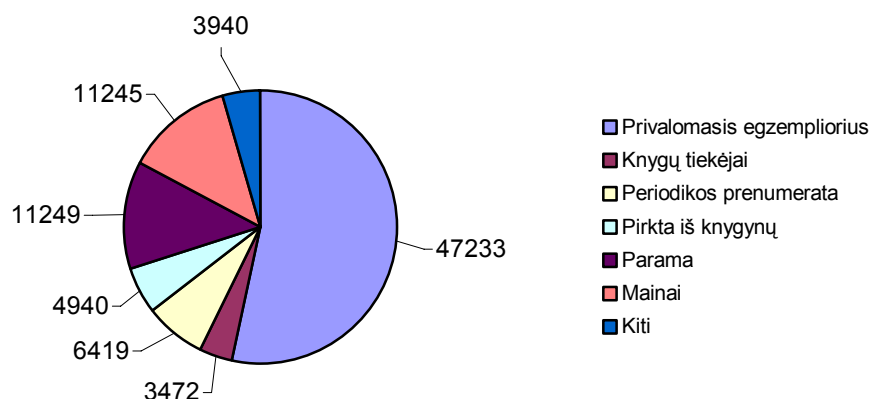
Nacionalinės bibliotekos dokumentų fondus per ataskaitinius metus papildė 88498 fiz.vnt., 21988 naujų pavadinimų dokumentų. Nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui (toliau NPDAF) perduota 24765 fiz.vnt., kitiems fondams – 63733 fiz.vnt. Lyginant su 2004 m. 44,8 % padidėjo gaunamų knygų ir serialinių leidinių fizinių vienetų skaičius, tuo tarpu kitų dokumentų rūšių įsigyta beveik tiek pat kaip ir ankstesniais metais.

2005 m. vykdytas elektroninių išteklių komplektavimas, rengtos sutartys su leidėjais dėl elektroninių išteklių pateikimo. Metų gale elektroninių išteklių archyve buvo 26,6 mln. url adresų, 11,3 mln. dokumentų, duomenų apimtis apie 560 Gb.

NPDAF papildymas pagal dokumentų rūšis

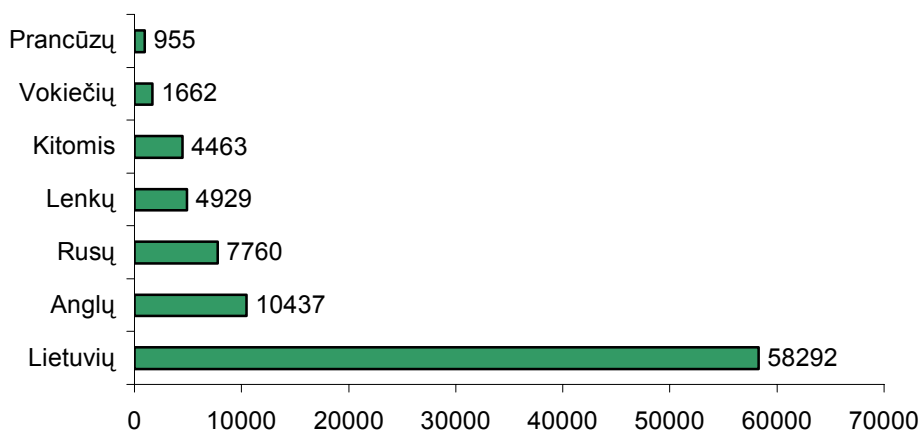
Dokumentai	Gauta 2005 m.	
	Fiz. vnt.	Pavadinimai
Knygos ir serialiniai leidiniai	21002	9391
Garsiniai dokumentai	746	619
Kartografija	124	115
Spausdintiniai muzikos dokumentai	120	102
Elektroniniai dokumentai	220	138
Kiti	2553	1113

2.2. Komplektavimo šaltiniai

Pagrindinis komplektavimo šaltinis 2005 m. kaip ir ankstesniais metais buvo Lietuvos viešosios informacijos rengėjų siunčiami nemokami privalomieji egzemplioriai, jie sudarė 53% visų gautų dokumentų. 13% gautų dokumentų sudarė vidaus ir užsienio mainų būdu gauti dokumentai, 13% - parama ir kiti nemokami gavimai, 7% - periodikos prenumerata, 6% - papildomi pirkimai iš knygynų ir kitų knygų prekybos organizacijų, 4% - pirkimai iš knygų tiekėjų, laimėjusių knygų įsigijimo konkursą ir 4% - iš kitų komplektavimo šaltinių įsigyti dokumentai.

Gautų dokumentų paskirstymas pagal kalbas

2.3. Dokumentų nurašymas

Ataskaitiniais metais nurašyta 106980 fiz.vnt., 68811 pavadinimų dokumentų, iš jų 3136 fiz.vnt., 1900 pavadinimų dokumentų iš NPDAF.

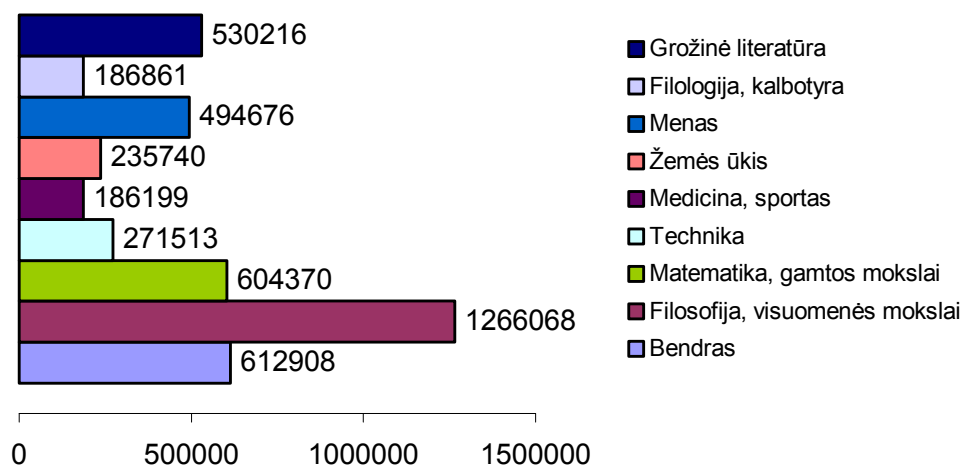
Dokumentų nurašymas pagal jų rūšis 2005 m.

Dokumentai	Nurašyta (fiz.vnt.)	
	NPDAF	Kiti fondai
Knygos ir serialiniai leidiniai	2652	73753
Rankraščiai	0	0
Mikroformos	0	10834
Garsiniai ir regimieji dokumentai	0	128
Kartografija	484	0
Spausdintiniai muzikos dokumentai	0	3
Elektroniniai dokumentai	0	55
Vaizdiniai dokumentai	0	11556
Kiti	0	7515
Viso:		
fizinių vienetų	3136	103844
pavadinimų	1900	66911

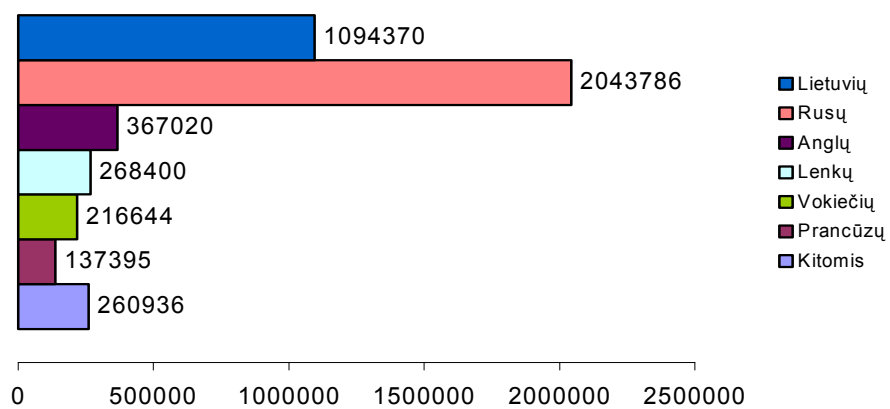
Didžiausią nurašytų iš kitų fondų dokumentų dalį sudarė Spaudinių saugojimo skyriaus knygos ir periodika, t.y. 44,3%. 40,5% sudarė Informacijos centro fondų dokumentai, 2,9% – Vaikų literatūros centro dokumentai, 0,3% – Meno skyriaus dokumentai, 12% – Muzikos, Vadovybės informacijos, Katalogavimo skyrių, Knygotyros bibliotekos dokumentai.

2.4. Fondų sudėtis (2005 gruodžio 31 d., be NPDAF)

Pagal mokslų šakas

Pagal kalbas

III. BIBLIOTEKINIS DOKUMENTŲ TVARKYMAS. INFORMACIJOS PAIEŠKOS SISTEMOS KŪRIMAS

3.1. Einamasis dokumentų katalogavimas

2005 m. bibliotekos padaliniai, atsakingi už einamojo dokumentų srauto katalogavimą, ypatingą dėmesį skyrė:

- Lietuvos dokumentų katalogavimui, bibliografavimui ir Nacionalinės bibliografijos duomenų banko sudarymui;
- kompiuterinio katalogo pildymui ir redagavimui;
- įrašų, konvertuotų iš vaizdų katalogo, redagavimui;
- Nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui naujai sukomplektuotų leidinių užsienio kalba katalogavimui;
- serialinių leidinių įrašų tvarkymui.

Ataskaitiniais metais sukataloguota 35212 pavadinimų dokumentų, t.y. 2442 pavadinimais mažiau nei 2004 m. Privalomojo egzemplioriaus keliu gauti dokumentai (knygos, vaizduojamojo meno leidiniai, kartografija, natos, serialiniai leidiniai, garso dokumentai, elektroniniai ištekliai) sukataloguoti ir toliau buvo kuriamas Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas. Pilnai įdiegtas paskirstytas katalogavimas, Bibliografijos ir knygotyros centro parengtu bibliografiniu įrašu naudojasi kiti bibliotekos padaliniai bei kitos šalies bibliotekos.

Katalogavimo skyriaus darbuotojai sukatalogavo (sudarė bibliografinių įrašų, sisteminio ir dalykino) 17377 pav. einamojo srauto dokumentų, rekatalogavo 4507 pav., sisteminio 893 konvertuotus nacionalinės bibliografijos įrašus, skirtus CD-ROM rengimui.

3.2. ISSN, ISBN ir ISMN Lietuvos agentūrų veikla

Pagrindinės 2005 m. ISSN, ISBN ir ISMN Lietuvos agentūrų veiklos kryptys buvo:

- faktografinių duomenų apie leidėjus kaupimas, kontrolė, duomenų perdavimas tarptautinėms agentūroms;
- duomenų apie naujus leidėjus teikimas katalogui "Lietuvos leidėjai" (www.lnb.lt/leidejai);
- bendradarbiavimas su tarptautiniais ISSN, ISBN ir ISMN centrais bei kitų šalių nacionalinėmis agentūromis.

3.2.1. ISBN ir ISMN Lietuvos agentūra

Ataskaitiniais metais suteikta 4989 ISBN kodai ir 40 ISMN kodų Lietuvoje leidžiamoms knygoms ir natų leidiniams. Leidėjai pastoviai buvo informuojami apie neteisingus kodus. Į "Lietuvos leidėjų" duomenų bazę įvesta 116 įrašų. Ryšium su pasikeitimais ISBN ir ISMN sistemoje, rengta medžiaga keičiant 10 skaičių kodus į 13 skaičių kodus. Agentūros vedėja D.Smoriginienė dalyvavo 2005 m. gegužės mėn. Kroatijos nacionalinėje ir universiteto bibliotekoje vykusiame 13-ajame tarptautiniame ISMN agentūrų direktorių pasitarime. Jame svarstyti ISMN standarto peržiūrėjimo, metinio mokesčio klausimai. Ypatingas dėmesys skirtas 1998 m. išleisto standarto LST ISO 10957 "Informacija ir dokumentai. Tarptautinis standartinis muzikos leidinio numeris (ISMN)" peržiūrėjimui ir naujosios redakcijos rengimui. Nuo 2007 m. brūkšninio kodo suteikimą planuoja vykdyti ISBN ir ISMN Lietuvos agentūra. Su ISBN konvertavimo tvarka ir eiga Agentūros vedėja susipažino praktiniuose užsiėmimuose, vykusiųose ISBN stende Frankfurto knygų mugės metu.

3.2.2. ISSN Lietuvos agentūra

Lietuvoje leidžiamiems serialiniams leidiniams suteikta 252 ISSN kodai, retrospektyviniams leidiniams suteiktas 31 kodas. Tarptautiniam ISSN centrai išsiųsti duomenys apie 411 leidinių. 2005 m. Agentūros vedėja D.Petrauskienė stažavosi tarptautiniame ISSN centre, kur susipažino su jo veikla. Su naujausiais pakeitimais tarptautinio ISSN centro kompiuterinėje sistemoje, numerių Registro duomenų atnaujinimo perspektyvomis ir perkėlimo į kitą sistemą reikalavimais susipažinta 2005 m. lapkričio mėn. vykusioje parodoje *Online Information* Londone (Jungtinė Karalystė).

3.3. Nacionalinės bibliografijos duomenų banko kūrimas

Nuo 1998 m. kuriamame Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (toliau NBDB) ataskaitinių metų pabaigoje buvo 658983 bibliografiniai įrašai. 2005 m. įvesta 10572 einamojo srauto dokumentų (knygų, natų, vaizduojamojo meno leidinių, kartografijos, serialinių leidinių, elektroninių išteklių, garso dokumentų) bibliografinių įrašų. Redaguota ir papildyta 69995 NBDB įrašai, sukataloguoti 945 elektroniniai ištekliai. NBDB sudarė dokumentų bibliografiniai įrašai, dokumentų sudedamųjų dalių bibliografiniai įrašai (didžiausia dalis), retrospektyvinės bibliografijos bibliografiniai įrašai, Lituanikos bibliografiniai įrašai, Judaikos katalogas, t.y. spaudinių hebrajų ir jidiš kalbomis bibliografiniai įrašai.

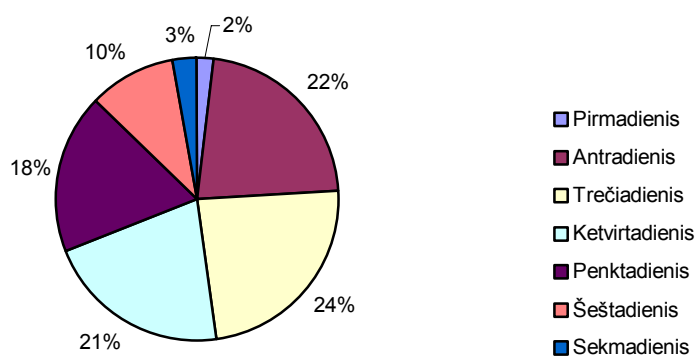
Toliau buvo diegiamas LIBIS Analizinės bibliografijos posistemis ir kuriama analizinės bibliografijos duomenų bazė (toliau – ABDB). Analiziniai bibliografiniai įrašai iš Lietuvos dokumentų ir dokumentų apie Lietuvą buvo kaupiami NBDB. ABDB sudaryme dalyvavo Nacionalinės bibliotekos padaliniai (BKC Einamosios bibliografijos ir retrospektyviosios bibliografijos skyriai, Informacijos centras, Lituanikos skyrius, Meno skyrius, Muzikos skyrius, Vaikų literatūros centras, Bibliotekininkystės centras, Vadovybės informacijos skyrius) bei 66 Lietuvos bibliotekos. Nuo 2003 m. iki 2005 m. sukurta 573699 analiziniai įrašai ir pateikta į NBDB. 2005 m. sukurta 218191 įrašas.

Prieigos per www statistika 2005 m.

Virtualių apsilankymų	240 884
Virtualių apsilankymų vidurkis per parą	660
Paieškų skaičius	80 526
Atsiųstųjų įrašų skaičius	217 403
Perduota duomenų	811.46 MB
Perduotų duomenų vidurkis per parą	2.22 MB

Didžiausias virtualių apsilankymų skaičius buvo I –ajame metų ketvirtyje (daugiau kaip 210 tūkst.), per kitus metų ketvirčius registruota tik nuo 15 iki 20 tūkst. Pagrindinė sumažėjimo priežastis – laisvos prieigos prie NBDB internete apribojimas. II-ajame metų ketvirtyje pradėta NBDB prenumerata.

Lankomumas savaitės dienomis

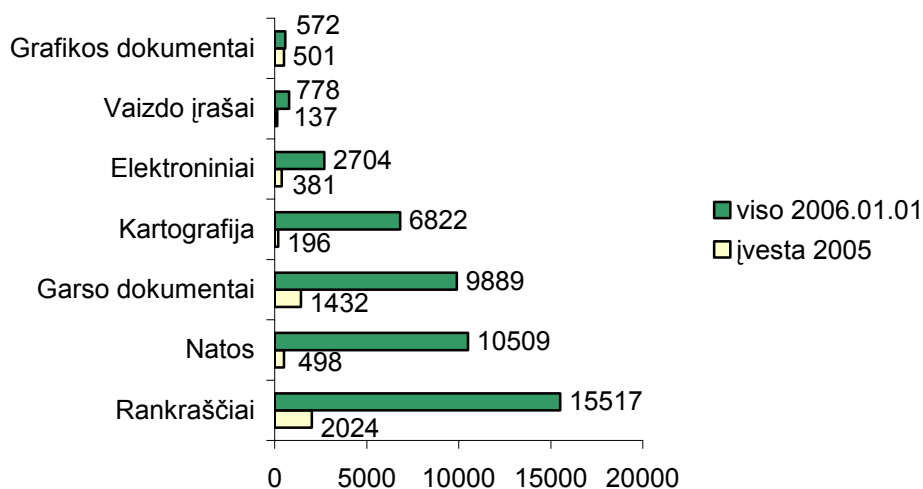

3.4. Kompiuterinio katalogo kūrimas

Nacionalinės bibliotekos kompiuteriniame kataloge talpinama bibliografinė informacija apie lietuviškas knygas, 1992 metais ir vėliau į biblioteką patekusius dokumentus: knygas užsienio kalbomis, natos, kartografiją, periodinius bei tęstinius leidinius, garso įrašus kompaktiniuose diskuose, elektroninius dokumentus. 2005 m. katalogas pradėtas pildyti nuotolinio valdymo elektroninių išteklių bibliografiniais aprašais iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Ataskaitiniais metais didelis dėmesys skirtas katalogo redagavimui, Vaizdų katalogo įrašų konvertavimui į kompiuterinį katalogą.

Bibliografinių įrašų skaičius pagal dokumentų rūšį

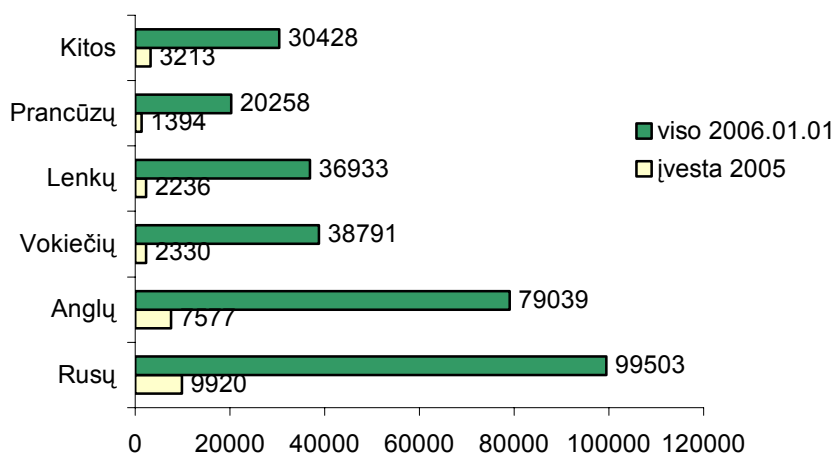
Didžiausią katalogo dalį, t.y. 77% sudaro tekstinių dokumentų bibliografiniai įrašai – 2005 m. sudaryta 27984 vnt., viso 2006 m. sausio 1 d. buvo 424273 vnt. Diagramoje pateiktas kitų įrašų kiekis be analizinių įrašų.

Bibliografinių įrašų skaičius pagal dokumentų kalbą

Didžiausią katalogo dalį be analizinių įrašų sudaro dokumentų lietuvių kalba bibliografiniai įrašai. 2005 m. į elektroninį katalogą įvesta 9078 dokumentų lietuvių kalba įrašų, 2006 m. sausio 1 d. jų buvo 199949 ir tai sudarė 39,7% visų katalogo įrašų. Dokumentų rusų kalba įrašai sudarė 19,7%, anglų kalba – 15,6%, vokiečių kalba – 7,7%, lenkų kalba – 7,3%, prancūzų kalba – 4%, kitomis kalbomis – 6%.

Diagramoje pateiktas dokumentų užsienio kalbomis įrašų kiekis.

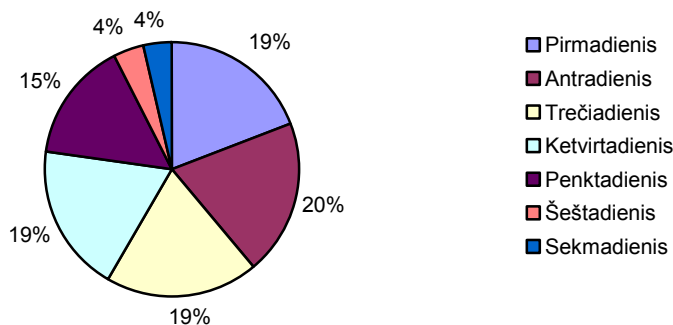

Prieigos per www statistika 2005 m.

Virtualių apsilankymų	2 252 374
Virtualių apsilankymų vidurkis per parą	6 172
Paieškų skaičius	348 462
Atsiųstųjų įrašų skaičius	618 028
Perduota duomenų	8.79 GB
Perduotų duomenų vidurkis per parą	24.67 MB
Priimta užsakymų	11 037
Išduota dokumentų	8 666

48,19 % visų kreipinių sudarė kreipiniai iš Lietuvos su domenu lt, užsienio šalių domenai sudarė 2,14% visų kreipinių. Iš užsienio šalių dažniausiai užklausa teikė Lenkijos, Vokietijos, Estijos, Šveicarijos, Čekijos, Baltarusijos internautai. Didžiausias apsilankymų skaičius buvo IV ketvirtyje (750037), per kitus ketvirčius vidutiniškai buvo apie 500 tūkst. apsilankymų. 49,67% visų kreipinių sudarė neatpažinti adresai.

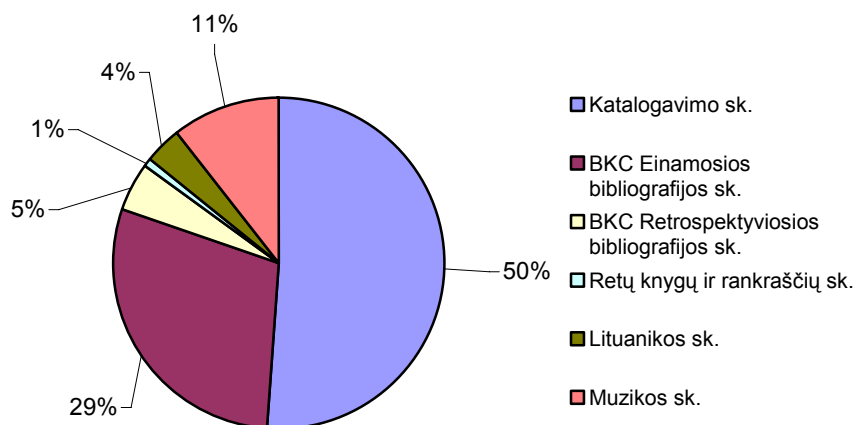
Lankomumas savaitės dienomis

3.5. Autoritetinių įrašų duomenų bazės sudarymas

2006 m. sausio 1 d. autoritetinių įrašų duomenų bazėje (toliau AĮDB) buvo apie 292 tūkst. įrašų. Prie duomenų bazės sudarymo dirbo 29 Nacionalinės bibliotekos ir kitų bibliotekų darbuotojai. Ataskaitiniais metais sukurta 31722 naujų vardų autoritetiniai įrašai.

Nacionalinės bibliotekos padalinių autoritetinių įrašų kūrimo rodikliai

2005 m. patvirtinta AĮDB įsigijimo, naudojimo ir platinimo tvarka, kuria vadovaujantis pradėta bazės prenumerata. Bazę prenumeravo LIBIS sistemoje dirbančios viešosios bibliotekos, Lietuvos žemės ūkio biblioteka, Konstitucinio teismo biblioteka, 9 aukštųjų mokyklų bibliotekos ir Lietuvos mokslų akademijos biblioteka. Nuolat vykdomi užsakymai sudaryti autoritetinius įrašus ne tik bibliotekos poreikiams, bet ir visiems AĮDB prenumeratoriams. Ataskaitiniais metais tokių užsakymo skaičius išaugo, kitų bibliotekų pageidavimu į AĮDB papildomai įvesta 839 įrašai. Tai susiję su prasidėjusiais kai kuriose bibliotekose fondo rekatalogavimo darbais.

3.6. LIBIS suvestinio katalogo kūrimas

2005 m. į Suvestinį katalogą (toliau SK) įvesta 495484 bibliografiniai įrašai (115000 pavadinimai). 2005 m. gruodžio 31 d. SK buvo 2110036 bibliografiniai įrašai (748682 pavadinimai). Pasirašytos 6 bendradarbiavimo sutartys su kai kuriais muziejais dėl bibliografinių įrašų pateikimo į SK. Įrašus pradėjo siųsti Lietuvos dailės muziejus, Lietuvos nacionalinis muziejus, Maironio lietuvių literatūros muziejus ir Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus. Be muziejų, įrašus į SK teikė 78 Lietuvos bibliotekos. Bibliotekos naudojami SK kurdamos savo elektroninius katalogus.

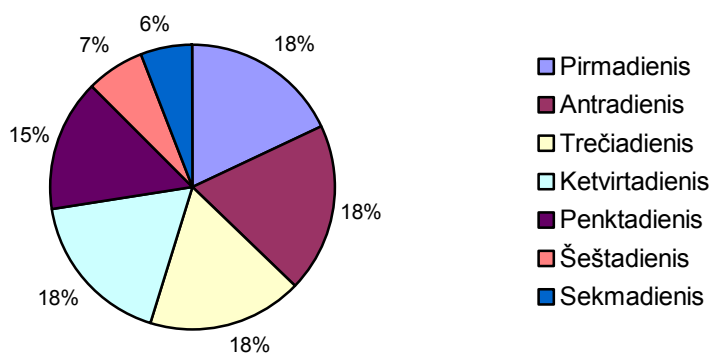
2005 m. iš SK buvo nukopijuoti 376098 įrašai. Pradėjus veikti automatiniam bibliografinių įrašų perdavimui į SK, bibliotekoms nebereikia jų siųsti elektroniniu paštu. Nauji įrašai pagal nustatytas taisykles automatiškai importuojami į SK duomenų bazę.

Prieigos per www statistika 2005 m.

Virtualių apsilankymų	3 677 955
Virtualių apsilankymų vidurkis per parą	10 076
Paieškų skaičius	418 966
Atsiųstųjų įrašų skaičius	702 582
Perduota duomenų	12.19 GB
Perduotų duomenų vidurkis per parą	34.19 MB

40,14 % visų kreipinių sudarė kreipiniai iš Lietuvos su domenu lt, užsienio šalių domenai sudarė 2,25% visų kreipinių. Iš užsienio šalių dažniausiai užklausa teikė Lenkijos, Vokietijos, Estijos, Baltarusijos, Latvijos, Šveicarijos internautai. 57,61% visų kreipinių sudarė neatpažinti adresai. Didžiausias apsilankymų skaičius buvo IV ketvirtyje (1141501), I-ajame ir II-ajame ketvirtyje vidutiniškai buvo apie 959 tūkst. apsilankymų, III-ajame – 618 tūkst.

Lankomumas savaitės dienomis

3.7. Retrospektyviosios bibliografijos rengimas ir leidimas

2005 m. buvo toliau rengiami šie nacionalinės spaudos retrospektyviosios bibliografijos leidiniai:

- Lietuvos bibliografija. Serija A. Knygos lietuvių kalba. T.3: 1905-1917 (rengimas spaudai)

- Lietuvos bibliografija. Serija B. Lietuviški periodiniai leidiniai. 1823-1940 (bibliografinių įrašų sudarymas, duomenų bazės kaupimas)
- Lietuvos bibliografija. Serija C. Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos. 1897 (bibliografinių įrašų sudarymas, duomenų bazės kaupimas, rengimas spaudai)
- XVIII a. Lietuvos lenkiškos knygos: kontrolinis sąrašas (bibliografinių įrašų sudarymas, duomenų bazės kaupimas)
- Lietuviškieji slapyvardžiai: medžiaga lietuviškųjų slapyvardžių sąvadui (sąvado papildymas, CD-ROM rengimas)
- Lietuvos hebraika, 1799-1940: kontrolinis sąrašas (bibliografinių įrašų sudarymas, duomenų bazės kaupimas)

2005 m. išleisti nacionalinės spaudos retrospektyviosios bibliografijos leidiniai:

- Lietuvos bibliografija. Serija C. Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos. 1832-1890
- Knygos lietuvių kalba. 1918-1940: Kontrolinis sąrašas. T.2. Smulkieji spaudiniai. A-J
- Lietuvių išeivijos spaudos bibliografija. 1945-2000. T.2. Knygos užsienio kalbomis. 1 tomo papildymai ir rodyklės

3.7. Retrokonversija

Ataskaitiniais metais buvo toliau vykdomas Nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos retrokonversijos projektas. Tęstas II Nacionalinės bibliografijos tomo “Lietuvos TSR bibliografija. Serija A. Knygos lietuvių kalba, T.2.: 1862-1904” bibliografinių įrašų konvertavimas į kompiuterinį katalogą. 2005 m. konvertuoti 982 įrašai. Į Europos mokslinių bibliotekų konsorciumo (Consortium of European Research Libraries, CERL) kuriamą senosios knygos duomenų bazę HPB (Hand Press Book) išsiųsta 1218 bibliografinių ir autoritetinių 1547-1830 m. laikotarpio nacionalinės bibliografijos leidinių įrašai.

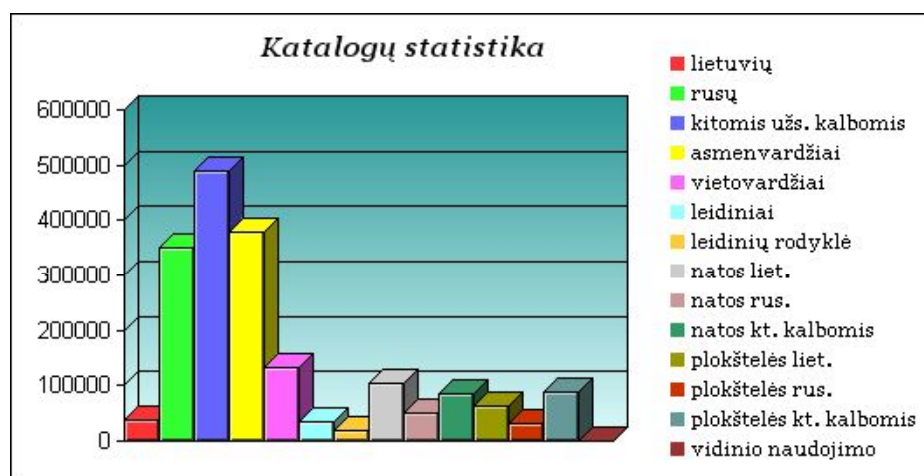
Siekiant spartinti kortelinių katalogų įrašų konvertavimą į kompiuterinį katalogą, perkelti 4414 aktualiausios literatūros užsienio kalba įrašai. Tęstas Vaizdų katalogo tvarkymas: išimtos 41903 nurašytų dokumentų kortelės, pakeista 370 šifrų ir inventorinių numerių.

Prieigos prie Vaizdų katalogo per www statistika 2005 m.

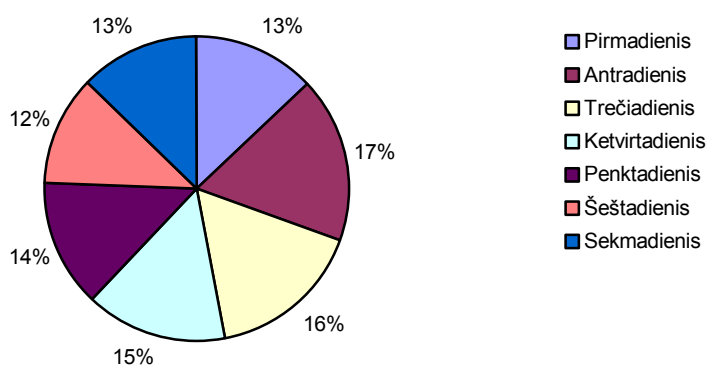
Virtualių apsilankymų	2 031 947
Virtualių apsilankymų vidurkis per parą	5 567
Paieškų skaičius	588 471

12,8 % visų kreipinių sudarė kreipiniai iš Lietuvos su domenu lt, 20,87% - kreipiniai su domenu com, užsienio šalių domenai sudarė 1,35% visų kreipinių. Iš užsienio šalių dažniausiai užklaudas teikė Lenkijos, Estijos, JAV švietimo ir mokslo įstaigos (edu), Baltarusijos, Vokietijos internautai. 64,98% visų kreipinių sudarė neatpažinti adresai. Didžiausias apsilankymų skaičius buvo IV ketvirtyje (735722), II-ajame ir III-ajame ketvirtyje vidutiniškai buvo apie 360 tūkst. apsilankymų, I-ajame – 540 tūkst.

Daugiausiai kreipinių atlikta knygų kitomis užsienio kalbomis subkataloge, knygų rusų kalba ir asmenvardžių subkataloguose, mažiausiai žiūrėta nacionalinės bibliografijos leidinių rodyklė.

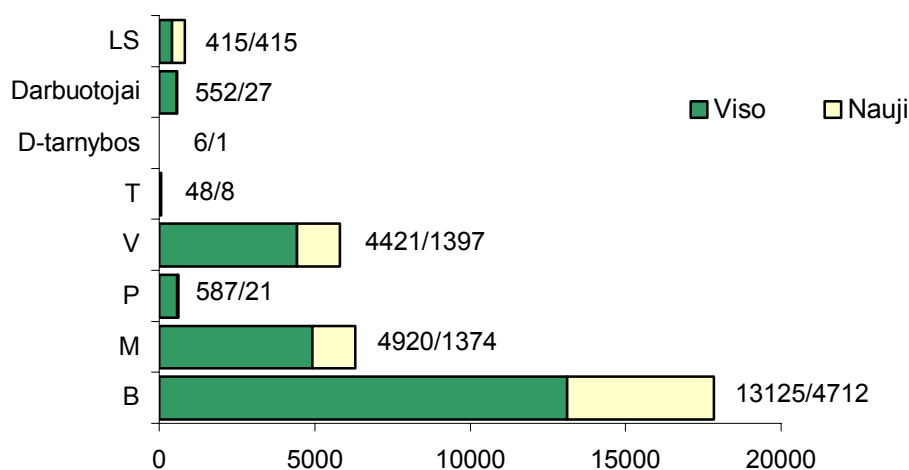
Lankomumas savaitės dienomis

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

4.1 Registruoti vartotojai

2005 m. Nacionalinėje bibliotekoje buvo 24074 registruoti vartotojai, tame tarpe 7955 naujai užregistruoti ataskaitiniais metais. Ataskaitiniais metais turėta 601 vartotojų daugiau nei 2004 m..

54,5% visų užsiregistravusių vartotojų sudarė moksleiviai ir studentai (neturintys aukštojo išsimokslinimo nuo 16 m. – B grupė), 20,4% - skaitytojai su aukštuoju ir universitetiniu išsilavinimu (M grupė), 18,4% - Vaikų literatūros centro skaitytojai (V grupė), 2,4% personaliniai skaitytojai (P grupė), 2,3% - darbuotojai, 0,2% - tarpbibliotekinio abonemento skaitytojai (T grupė), kitų tarnybų skaitytojai (D – tarnybos grupė) – 0,02%, laikini skaitytojai (LS grupė) - 1,7%.

4.2. Lankytojai

Ataskaitiniais metais bibliotekoje lankėsi 302150 lankytojų, t.y. 44623 lankytojais mažiau nei 2004 m. Lankytojų skaičius per paskutiniuosius metus mažėja, nes keičiasi visuomenės poreikiai, žinių ir informacijos prieigos galimybės, plečiamos interaktyvios paslaugos nutolusiems vartotojams (internautams).

Skaityklų lankomumo statistika

Skaityklos	2005
Socialinių mokslų	15773
Humanitarinių mokslų	14706
Informacijos	13392
Tarptautinių organizacijų dokumentų	3264
Lituanikos	2974
Teisės ir politikos mokslų	14078
Tarptautinio saugumo ir NATO informacijos	718
Laikraščių	52834
Žurnalų	15748
Meno	6026
Muzikos	8188
Orientalistikos	1044
Vokiškų leidinių	3758
Retų knygų ir rankraščių	2752
Vaikų literatūros centro	37058
Bibliotekininkystės	5558
Palangos vasaros	9852
Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo skyriaus	2503
Tarpbibliotekinio abonemento	2190
Knygotyros	1331

Lyginant su 2004 m., kuomet biblioteka 4 mėnesius skaitytojų neaptarnavo, lankytojų skaičius kai kuriose skaityklose padidėjo. Tuo tarpu Laikraščių skaityklos, Vaikų literatūros centro skaityklų, Bibliotekininkystės ir Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo skyriaus skaityklų bei Knygotyros bibliotekos lankytojų skaičius sumažėjo. 2005 m. užregistruota 42414 virtualių apsilankymų Informacijos centre, bibliotekos renginiuose apsilankė 8800 lankytojai. Virtualių apsilankymų bibliotekos kataloguose per www pateikta ataskaitos dalyje “Bibliotekinis dokumentų tvarkymas. Informacijos paieškos sistemos kūrimas”.

4.3. Dokumentų išduotis

2005 m. išduota 2004039 fiz. vnt. dokumentų, t.y. beveik 700 tūkst. daugiau nei 2004 m. Bendrą dokumentų išduoties skaičių ženkliai padidino dokumentų, išduotų virtualiems lankytojams, skaičius.

Fondai	2005	Išduota dokumentų fiz.vnt. vidutiniškai 1 lankytoji
Pagrindinė saugykla	247061	-
Socialinių mokslų skaitykla	148010	9,4
Humanitarinių mokslų skaitykla	69778	4,7
Informacijos skaitykla	441647	33
Tarptautinių organizacijų dokumentų skaitykla	45001	13,8
Lituanikos skaitykla	22356	7,5
Teisės ir politikos mokslų skaitykla	352173	25
Tarptautinio saugumo ir NATO informacijos skaitykla	6371	8,9
Elektroninės informacijos skyriaus skaitykla	58358	-
Laikraščių skaitykla	155176	3
Žurnalų skaitykla	64299	4,1
Meno skaitykla	24304	4
Muzikos skaitykla	39699	4,8
Orientalistikos skaitykla	3279	3,1
Vokiškų leidinių skaitykla	35550	9,4
Retų knygų ir rankraščių skaitykla	7960	2,9
Vaikų literatūros centro skaityklos	63283	1,7
Bibliotekininkystės skaitykla	30418	5,5
Palangos vasaros skaityklos	49260	5
Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo skyriaus skaitykla	9367	3,7
Knygotyros biblioteka	4241	3,2

Lyginant su 2004 m. rodikliais, dokumentų išduotis padidėjo beveik visuose fonduose. Sumažėjo Vaikų literatūros centro, Bibliotekininkystės ir Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo skyriaus skaityklose išduotų dokumentų skaičius. Ataskaitiniais metais virtualiems lankytojams išduoti 126718 elektroniniai dokumentai.

Didžiausią bibliotekoje išduotų spaudinių dalį sudaro, kaip kiekvienais metais, visuomenės mokslų literatūra – 575598 fiz.vnt. (53%). Ataskaitiniais metais išduota 116921 fiz.vnt. (10,8%) bendrojo skyriaus dokumentų, 40591 fiz.vnt. (3,7%) filosofijos, 10246 fiz.vnt. (0,9%) religijos, 15522 fiz.vnt. (1,4%) gamtos mokslų, 52258 fiz.vnt. (4,8%) technikos mokslų literatūros, 12537 fiz.vnt. (1,2%) medicinos, 10671 fiz.vnt. (1%) žemės ūkio, 83626 fiz.vnt. (7,7%) meno, 8757 (0,8%) sporto, 32835 fiz.vnt. (3%) kalbotyros, 46915 fiz.vnt. (4,3%) grožinės literatūros, 32289 (3%) literatūros mokslo, 32526 fiz.vnt. (3%) istorijos, 7789 fiz.vnt. (0,7%) geografijos, 2532 fiz.vnt. (0,2%) ikimokyklinio amžiaus vaikų literatūros ir 3477 fiz.vnt. (0,3%) kitų dokumentų. Pagal mokslo šakas neskirstomų dokumentų išduota 918949 fiz.vnt. Tai retos knygos ir rankraščiai, Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo bei Knygotyros bibliotekos, Palangos vasaros skaityklos dokumentai bei Informacijos centro elektroniniai dokumentai.

Lyginant su 2004 m. padidėjo visuomenės mokslų, filosofijos, technikos, literatūros mokslų, istorijos, geografijos dokumentų išduotis, sumažėjo religijos, gamtos mokslų, medicinos, žemės ūkio, kalbotyros, grožinės literatūros dokumentų išduotis.

Dokumentų išdavimas pagal rūšis ir kalbas

pagal rūšis

Knygos	471038 (23,5%)
Periodiniai leidiniai	655885 (32,7%)
Kiti dokumentai:	877116 (43,7%)
<i>Natos</i>	<i>5338 (0,6%)</i>
<i>Garsiniai</i>	<i>9897 (0,5%)</i>
<i>Garsiniai regimieji</i>	<i>1081 (1,1%)</i>
<i>Elektroniniai</i>	<i>852632 (97,2)</i>
<i>Mikroformos</i>	<i>475 (0,05%)</i>
<i>Kartografija</i>	<i>356 (0,04%)</i>
<i>Rankraščiai</i>	<i>7268 (0,8%)</i>
<i>Kiti</i>	<i>69</i>

pagal kalbas

Lietuvių	813772 (75,6%)
Anglų	93735 (8,7%)
Rusų	82460 (7,7%)
Lenkų	25933 (2,4%)
Prancūzų	4342 (0,4%)
Vokiečių	50388 (4,7%)
Kitomis	7999 (1,1%)

Kalbomis neskirstomi elektroniniai dokumentai, natos, garsiniai ir regimieji dokumentai, Nacionalinio publikuotų dokumentų archyvinio fondo ir Palangos skaityklų dokumentai.

4.4. Informacinis vartotojų aprūpinimas

Išaugę žinių visuomenės poreikiai ir galimybės skatino ieškoti efektyvesnių sprendimų, tobulinant bibliotekos informacijos sistemą, prieigą prie virtualių informacijos išteklių bei vartotojų aprūpinimą informacija.

Vis didesnę reikšmę įgauna elektroniniai dokumentai. 2005 m. biblioteka prenumeravo 29 duomenų bazes, iš jų 23 užsienio ir 6 Lietuvos. Vartotojai turėjo galimybę skaityti ir atsispausdinti per 35 tūkst. pavadinimų žurnalų ir laikraščių straipsnių, jų referatų bei anotacijų. Elektroninė informacija Nacionalinėje bibliotekoje, palyginti, nauja informacijos laikmena. Todėl ieškota naujų jos išteklių, testuotos naujos duomenų bazės, analizuotos, atrinktos aktualesios ir labiausiai atitinkančios bibliotekos profilį ir vartotojų poreikius. Bibliotekos vartotojai supažindinti su jų turiniu, paieškos ir prieigos galimybėmis. Sparčiai didėja laisvai prieinama informacija internete ir kitose elektroninėse laikmenose. Ši informacija nuolat analizuojama, atrenkama aktualesia ir kuriama teminė Elektroninių išteklių duomenų bazė. Duomenų bazės ir kiti elektroniniai informacijos ištekliai plačiai pristatyti Informacijos centro naujienų biuletenyje.

Didelis dėmesys skirtas vartotojų aprūpinimui informacija ir žiniomis, jų poreikių tyrimui bei analizei, naujų aptarnavimo formų diegimui. Užimti ir skubantys vartotojai vis mažiau laiko skiria informacijos paieškai ir skaitymui bibliotekoje. Informaciją ir reikalingas žinias jie pageidauja gauti interaktyviosiomis informacijos priemonėmis, o bibliotekoje esančius dokumentus kopijuoja, skenuoja, įsirašo į kompiuterines laikmenas. Tai liudija ir statistiniai rodikliai. Mažėja tradicinių lankytojų bibliotekoje, tačiau didėja nutolusių vartotojų, besinaudojančių elektroninėmis bibliotekos paslaugomis, teikiamomis per bibliotekos informacinę sistemą ir www, skaičius.

Populiari interaktyvi “Klausk bibliotekininko” paslauga. Viso gauta 534 užklauskos, tame tarpe iš 15 užsienio šalių, daugiausia iš Švedijos, Lenkijos, Didžiosios Britanijos ir Izraelio.

4.5. Vadovybės informavimas

Nacionalinė biblioteka, vykdydama parlamentinės bibliotekos funkciją, 2005 m. didelį dėmesį skyrė LR Seimo ir Vyriausybės institucijų informaciniam aptarnavimui. Per metus suteikta 103 bibliografinės informacijos, pateikta 65879 kopijos, parengtos 254 spaudos apžvalgų numeriai ir 33 pavadinimų bibliografiniai sąrašai. Svarbesnės 2005 m. užklauskos:

- Straipsniai apie Konstitucinį teismą 2003 m. ir 2004 m. spaudoje, 481 pavadinimai;
- Lietuviai užsienyje: darbas, gyvenimo sąlygos, nusikaltimai, 641 pavadinimas;
- Organizuotas nusikalstamumas Šiauliuose, 37 pavadinimai;
- Bendruomenės, jų veikla, 42 pavadinimai.

Vadovybės informacijos skyriaus darbuotojai aprašė 32041 straipsnį iš žurnalų ir laikraščių. Sudaryti bibliografiniai įrašai įvesti į NBDB.

Ataskaitiniais metais pradėtas kurti elektroninis leidinys www.laisve15.lt. Leidinį kurti paskatino Laisvės gynimo 15-ųjų metinių minėjimo komisija, pakvietusi paminėti Lietuvai lemtingą istorinį įvykį – sausio 13-ąją. Siekiant reikšmingą istorinę medžiagą padaryti prieinamą visuomenei, ji buvo perkelta į elektronines laikmenas ir pateikta internete. Leidinio tikslas – sukaupti ir perduoti ateinančioms kartoms dar gyvus tų laikų liudininkų pasakojimus, parodyti šių įvykių įtaką mūsų šalies raidai bei pilietiškumo ir patriotizmo formavimuisi.

4.6. Tarpbibliotekinis abonementas

Tarpbibliotekinio abonemento (toliau – TBA) šalies viduje paslaugomis 2005 m. naudojosi 125 Lietuvos abonentai, iš jų 110 Lietuvos bibliotekų. Gauta 2259 užklauskos, išsiųsta 1766 dokumentai. 183 abonentai naudojosi tarptautinio tarpbibliotekinio abonemento

paslaugomis, gautos 109 užklausos, išsiųsti 79 dokumentai. Į kitas užsienio bibliotekų TBA tarnybas išsiųsta 845 užklausos, gauta 691 dokumentas. 2005 m. gautų TBA užklausų skaičius palyginus su 2004 m. išaugo. 2005 m. spalio 12-13 d. Nacionalinėje bibliotekoje buvo pristatytos Vokietijos nacionalinės mokslo ir technologijos bibliotekos ir Hanoverio universiteto bibliotekos duomenų bazės TIBORDER, SUBITO, VASCODA. Bibliotekos ir kitų šalies bibliotekų TBA tarnybų darbuotojai supažindinti su minėtų duomenų bazių galimybėmis ir nauda vykdant tarpbibliotekinį skolinimąsi. Rugsėjo 20-23 d. TBA grupės vadovė R.Senovaitienė dalyvavo 9-ojoje IFLA TBA konferencijoje “Making Collections Accessible Locally and Worldwide” Estijoje. Lapkričio 23 d. Latvijos universiteto bibliotekoje vykusiame tarptautiniame seminare “Novelties of the User Services in the Academic Libraries” pristatytas R.Senovaitienės pranešimas apie TBA ir vartotojų aptarnavimo ypatumus Lietuvoje.

V. FONDO APSAUGA

5.1. Fondo saugojimas

5.1.1. Pagrindinio pastato (*Gedimino pr.51*) saugyklos

Metų bėgyje atlikti bibliotekos pagrindinio pastato saugyklų oro temperatūros ir santykinio oro drėgumo matavimai rodo didelius šių rodiklių svyravimus. Vienuolikoje centrinių rūmų saugyklų aukštų temperatūra žiemos mėnesiais svyravo nuo 16,5 iki 22 laipsnių, o vasarą pakildavo iki 24 laipsnių. Leistina temperatūra (nuo 16 iki 20) fiksuota nuo spalio iki kovo mėn. I, II, VIII, X ir XI aukštų saugyklose. Tačiau nustatyta, kad kai kuriuose iš šių aukštų vasarą temperatūra pakildavo iki 24 laipsnių. Ypatingas temperatūrų svyravimas užfiksuotas viršutiniuose saugyklos aukštuose (X ir XI). Santykinis oro drėgnis visuose aukštuose tolygiai nuo sausio iki kovo mėn. mažėja vidutiniškai nuo 35% iki 25%, nuo balandžio iki rugpjūčio mėn. didėja nuo 25% iki 55%, o nuo rugsėjo iki gruodžio mėn. mažėja nuo 45% iki 40%. Lestinas santykinis oro drėgnis (nuo 50% iki 55%) fiksuotas tik liepos ir rugpjūčio mėn.

5.1.2. II-ųjų rūmų (*K.Sirvydo g.4*) saugyklos

Šių saugyklų temperatūros ir santykinio oro drėgumo rodikliai yra šiek tiek geresni. Temperatūrų svyravimai nedideli – nuo 16 iki 20 laipsnių ir atitinka leistiną normą, šiek tiek didesni svyravimai žiemos ir vasaros mėnesiais fiksuoti bažnyčioje esančioje saugykloje. Santykinis oro drėgnis svyruoja nuo 30% iki 55%. Kaip ir visose bibliotekos saugyklose, leistina santykinio oro drėgumo norma fiksuota vasaros mėnesiais.

5.1.3. Priestato (*Gedimino pr.51*) saugyklos

Vidutinė temperatūra šiose saugyklose žiemos mėn. yra nuo 19 iki 21 laipsnių, vasarą ji pakyla iki 22,5 laipsnių. Visose saugyklos aukštuose temperatūra beveik ta pati ir kinta vienodai. Leistina temperatūra fiksuota sausio – birželio bei spalio – gruodžio mėn. Pagrindinė problema – per aukšta temperatūra vasaros mėnesiais. Lyginant su kitomis bibliotekos saugyklomis, labiausiai oro drėgnis svyruoja priestato saugyklose. Jeigu kitose saugyklose jis didėja ar mažėja tolygiai, tai priestato saugyklose nuo balandžio iki gegužės mėn. drėgnis didėja, nuo gegužės iki birželio mėn. mažėja, po to vėl didėja, nuo spalio iki gruodžio jis sumažėja ir vėl padidėja. Tačiau priestato saugyklose vidutinis oro drėgnis yra aukštesnis, nei kitose saugyklose. Žiemos mėnesiais registruotas vidutiniškai 42% oro drėgnis, vasarą jis pasiekia 57% ribą. Liepos ir rugpjūčio mėn. registruota leistina santykinio oro drėgumo norma.

5.2. Fondo apsauga

2005 m. Dokumentų konservavimo ir restauravimo centro specialistai vykdė šias fondų apsaugos programas:

- dokumentų restauravimas: restauruota 44145 sąlyginių lapų arba 8650 lapų, 117 vienetų įrišimų;
- dokumentų konservavimas: toliau vykdyta Retų knygų ir rankraščių skyriaus XVI a. knygų apsaugos programa, ataskaitiniais metais dezinfekuota ir išvalyta 382 fiz. vnt. knygų, pagaminta 380 vnt. apsauginių dėžučių;
- dokumentų dezinfekavimas ir valymas: išvalyta ir dezinfekuota 353 dokumentų fiz.vnt., dulkių siurbliais išvalyta 622 lentynmetriai dokumentų, išvalyti 1227 Lituanikos skyriaus leidiniai;
- leidinių įrišimas: Knygrišyklos skyriuje įrišta 2335 leidiniai, pagaminta 1052 aplankai Nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui, 871 – kitiems bibliotekos skyriams, gamintos apsauginės dėžutės knygoms, kompaktinėms plokštelėms ir kataloginėms kortelėms;
- dokumentų mikrofilmavimas: pagal bendradarbiavimo programą su JAV Kongreso biblioteka ir JAV bendrove PROQUEST mikrofilmuota 93724 kadru kitakalbės Lietuvoje leistos periodikos.

Dokumentų konservavimo ir restauravimo centre priimtos 34 Lietuvos ir užsienio svečių ekskursijos, jame stažavosi Lietuvos centrinio valstybės archyvo restauravimo skyriaus, Trakų istorijos muziejaus, Kauno viešosios bibliotekos, Lietuvos dailės muziejaus P.Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centro darbuotojai ir specialistai, konsultuoti kitų Lietuvos kultūros institucijų specialistai fondų apsaugos ir išsaugojimo klausimais. 2005 m. naujų technologijų diegimo srityje įsisavinta didelio formato dokumentų dubliavimo ant organinio stiklo metodika.

VI. MOKSLO TIRIAMOJI VEIKLA

6.1. Mokslo tiriamojo darbo temos

1. *Bibliotekų fondai*

- Meno skyriaus vaizdinių dokumentų fondo analizė, dokumentai tyrinėjami ir rengiami katalogavimui LIBIS sistemoje;
- Muzikologinės medžiagos atranka, analizė ir referavimas į RILM.

2. *Nacionalinė bibliografija*

- Valstybinės einamosios ir retrospektyviosios bibliografijos tyrimas, leidinių rengimas;
- Nacionalinės bibliografijos retrokonversija;
- Lietuvių išėivijos spaudos bibliografija.

3. *Bibliotekų skaitytojai. Skaitymas*

- Vaikų literatūros užsakymų analizė Lietuvos bibliotekose;
- Elektroninės paslaugos LNB: tyrimas;
- Vaikai Lietuvos viešosiose bibliotekose 2004 m.;
- Skaitymas – svarbi jauno žmogaus integravimosi į visuomenę prielaida: projekto parengimas.

4. *Rankraščiai, senos ir retos knygos*

- Asmenų ir organizacijų rankraštinių archyvų fondų mokslinis aprašymas, analizė;
- Projektas “Senųjų spaudinių iš buvusių Karaliaučiaus bibliotekų ir archyvų apskaita ir įsisavinimas vidurio ir rytų Europos bibliotekose”: medžiagos tyrimas, atranka.

5. *Katalogai, katalogavimas, informacinės paieškos sistemos*

- UDK lentelių lietuviško varianto rengimas, papildymas;
- Leidinio “ISBD(ER): elektroninių išteklių tarptautinis standartinis bibliografinis aprašas” lietuviškojo vertimo profesinis redagavimas ir rengimas spaudai;
- Garso dokumentų kompiuterinis katalogavimas: UNIMARC nurodymų muzikos kūrinių kompiuteriniam bibliografiniam įrašui sudaryti vertimas;
- Lietuvos katalogavimo strategijos vystymasis ir perspektyvos: analizė ir pranešimas;
- Vaikų literatūros informacijos pateikimo internete plėtra.

6. *Informacijos ir dokumentavimo standartai, terminija*

- Daugiakalbio bibliotekininkystės terminų žodyno rengimas: žodyno dalių sutikrinimas, redagavimas;
- Standartų rengimas pagal LSD TK 37 “Terminologija” programą.

7. *Dokumentų apsauga*

- Lietuviškų šelako ir vinilo plokštelių skaitmeninimo projektas: skaitmeninto garso dokumentų archyvo katalogavimo metodika;
- Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimas: strategijos rengimas, projekto vykdymas;
- Spaudinių fondo apsauga: dokumentų atranka, apsaugos metodų nustatymas.

8. *Leidyba*

- Populiariausių vaikų knygų penketukas 2004 m.: anketų analizė ir pranešimas;
- Vaikų ir jaunimo knygų leidyba Lietuvoje: analizė ir pranešimas;
- Mokyklų bibliotekos Lietuvoje: apžvalga ir pranešimas.

9. *Savivaldybių viešosios bibliotekos*

- SVB įvaizdis ir paslaugos: anketavimas, duomenų analizė;
- SVB darbuotojai: anketavimas, duomenų analizė.

Darbuotojų straipsniai publikuoti mokslo darbų rinkinyje “Knygotyra”, kituose Lietuvos ir užsienio leidiniuose.

6.2. Darbuotojų, dalyvaujančių moksliniuose tyrimuose ir technologijų plėtroje, rodikliai

2005 m. Nacionalinėje bibliotekoje dirbo 4 darbuotojai su mokslo laipsniais: dr. R.Varnienė (socialiniai mokslai), dr. L.Lempertienė (humanitariniai mokslai), dr. A.Riaubienė (humanitariniai mokslai), dr. doc. K.Urba (humanitariniai mokslai). Iš viso buvo 49 moksliniuose tyrimuose ir technologijų plėtroje dalyvaujantys specialistai. Iš jų 29 tyrėjai (11 humanitarinių, 14 socialinių ir 1 fizinių mokslų), 20 technikų (humanitariniai mokslai). 45-54 metų amžiaus darbuotojai sudaro didžiausią mokslo darbuotojų (18) dalį, nuo 55 iki 64 m. – 12, nuo 35 iki 44 – 10, vyresni nei 64 m. – 4, nuo 25 iki 34 m. – 3, jaunesni nei 25 m. – 2.

2005 m. mokslinių tyrimų ir technologijų plėtrai Nacionalinėje bibliotekoje skirta 801 tūkst. Lt, t.y. 5,4% metinių išlaidų. Iš jų 659 tūkst. Lt Valstybės biudžeto lėšos, 64 tūkst. Lt – Nacionalinės bibliotekos lėšos ir 78 tūkst. Lt – Europos Sąjungos programų lėšos. Darbo užmokesčiui skirta 449 tūkst. Lt, kitoms paslaugoms – 246 tūkst. Lt., ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui – 106 tūkst. Lt. pagal mokslo sritis išlaidos humanitariniams mokslams sudarė 497 tūkst. Lt (114 tūkst. Lt taikomiesiems ir 383 tūkst. Lt technologijų plėtrai), socialiniams mokslams – 288 tūkst. Lt, fiziniams mokslams – 16 tūkst. Lt.

VII. METODINĖ VEIKLA

2005 m. metodinė veikla buvo plėtojama šiomis veiklos kryptimis:

- norminių dokumentų projektų rengimas;
- bibliotekininkystės, bibliografijos, leidybos ir kitų informacijos ir dokumentavimo standartų komentavimas;
- duomenų apie bibliotekas kaupimas, analizavimas ir sklaida;
- bibliotekų darbuotojų profesionalumo ugdymas;
- bibliotekininkystės terminų norminimas.

Nacionalinės bibliotekos padaliniai, atsakingi už metodinio darbo vykdymą pagal skyriaus veiklos pobūdį, atliko metodinį darbą, rengdami metodikos rekomendacijas, pranešimus, konsultuodami Lietuvos bibliotekų ir kitų kultūros bei informacijos įstaigų specialistus.

7.1. Norminių dokumentų projektų rengimas

Ataskaitiniais metais parengti šie normatyvinių dokumentų projektai:

- Bibliotekos fondo apsaugos nuostatai (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Atsarginio fondo nuostatų projektas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Lietuvos bibliotekų fondo bendrųjų nuostatų projektas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Mainų fondo nuostatų projektas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Atsarginio fondo nuostatų projektas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Depozitinio fondo nuostatų projektas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Bendrosios fondo apskaitos knygos maketas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Statistinės bibliotekų ataskaitos maketas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Bibliotekos dienoraščio maketas (rengėjas – Bibliotekininkystės centras);
- Nacionalinės bibliotekos tarptautinių mainų fondo komplektavimo nuostatai (rengėjas – Komplektavimo skyrius);
- Bibliotekos struktūrinių padalinių nuostatai, pareigybių aprašymai (rengėjai – Nacionalinės bibliotekos padalinių vadovai).

Pradėti rengti Nacionalinės bibliotekos skaitytojų aptarnavimo taisyklių, personalinio abonemento nuostatų, vidaus mainų fondo nuostatų projektai.

7.2. Konsultacinė veikla

Bibliotekų darbuotojų konsultavimas – tradicinė metodinės veiklos funkcija. Tradiciškai buvo konsultuojama žodžiu, raštu, individualiai ir grupiniu būdu. 2005 m. konsultacijos teiktos šiomis temomis:

- darbas su automatizuota bibliotekine sistema LIBIS ir jos moduliais bei posistemiais;
- mainų ir atsarginio fondo formavimas;
- parodų ir renginių organizavimas;
- tarpbibliotekinio darbo organizavimas;
- Nuolatinio UNIMARC komiteto nurodymų ir rekomendacijų taikymas;
- senų knygų ir rankraštinų dokumentų apskaita, apsauga;
- dokumentų bibliografinio aprašo sudarymas, kompiuterinis katalogavimas, autoritetinių įrašų rengimas, sisteminimas ir dalykinimas;
- informacinio darbo organizavimas, elektroninė informacija, elektroninės paslaugos;
- vaikų literatūros fondo organizavimas, skaitymo ugdymas, paslaugos, projektinė veikla;
- bibliotekininkystės, bibliografijos, leidybos ir kitų informacijos ir dokumentavimo standartų taikymas;
- dokumentų apsauga, restauravimas, konservavimas ir kitomis temomis.

Nuolatinės skaitytojų konsultacijas vykdė Katalogavimo skyriaus darbuotojai ir kitų skaitytojus aptarnaujančių padalinių darbuotojai.

7.3. Profesionalumo ugdymas

Nacionalinė biblioteka jau eilę metų vykdo kvalifikacijos kėlimo ir tęstinio mokymo programą savo organizacijos bei kitų šalies bibliotekų bibliotekininkystės ir informacijos specialistams. Mokymo programos pritaikomos prie bibliotekų poreikių, leidžia specialistams tobulinti ir atnaujinti profesinius įgūdžius bei stiprinti darbuotojų kompetenciją.

7.3.1. Mokymo programos

Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos LIBIS programinė įranga. Biblioteka yra pagrindinė institucija, vadovaujanti Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos įgyvendinimui ir organizuojanti šios srities mokymus. Mokymai yra skirti viešųjų bibliotekų, kuriose įdiegta LIBIS programinė įranga, darbuotojams. Nuo 1999 iki 2005 m. kursuose apmokyta 443 dalyvių, prarastų mokymų trukmė – 1188 val.

Metai	LIBIS PĮ mokymai			Skaitytojų aptarnavimo posistemio mokymai			Tarpbibliotekinio abonemento posistemio mokymai		
	B-kų	Dalyvių	Val.	B-kų	Dalyvių	Val.	B-kų	Dalyvių	Val.
1999	12	45	160						
2000	18	72	160						
2001	13	52	160						
2002	1	6	4	5	15	40			
2003	13	52	168	10	30	40	8	8	16
2004	14	51	168	17	46	80	5	5	24
2005	6	15	64	14	41	80	5	5	24
VISO	77	293	884	46	132	240	18	18	64

Kompiuterinio raštingumo kursai Nacionalinės bibliotekos darbuotojams

Modulis pradėtas dėstyti 1996 m., kuomet bibliotekoje plačiai pradėti naudoti kompiuteriai. Iki 2005 m. apmokyta apie 450 darbuotojų. Ataskaitiniais metais prarastų kursų bendra trukmė – 112 val. Papildžius mokymo programą, kompiuterinio raštingumo kursus planuojama tęsti.

LNB darbuotojams organizuojami ir kiti tęstiniai profesinio mokymo auditoriniai ir nuotoliniai kursai, skirti tobulinti naudojimosi informacijos ir komunikacijos technologijomis įgūdžius. Nacionalinėje bibliotekoje ir kitose profesinio mokymo įstaigose organizuojamuose kursuose dalyvavo 126 darbuotojai, iš jų 88 darbuotojai 25-54 m. amžiaus, 35 darbuotojai 55 metų ir vyresni, 3 darbuotojai iki 25 m. Kursų temos: informatika, kompiuterinis raštingumas – 112 val., buhalterinė apskaita, finansai – 60 val., darbo sauga – 8 val., paslaugos – 38 val. Be to, darbuotojai planuoti ir savarankiškai mokėsi darbo vietoje, žinių sėmėsi dalyvaudami konferencijose, seminaruose, stažuotėse.

Nacionalinės bibliotekos specialistai yra kviečiami skaityti paskaitas Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centro, Pedagogų profesinės raidos centro organizuojamuose kursuose, skirtuose Lietuvos bibliotekų ir kultūros centrų darbuotojams. 2005 m. buvo skaitomos paskaitos šiomis temomis: bibliotekų veiklos apskaita ir statistika, fondų formavimas, vartotojų aptarnavimo organizavimas, bibliotekininkystės standartų taikymas, parodų ir kitų kultūrinių renginių organizavimas, bibliotekų būklė ir perspektyvos. Bibliotekos Vaikų literatūros centro metodininkai šalies viešųjų bibliotekų vaikų literatūros skyrių specialistams rengia paskaitas vaikų bibliotekinio ir informacinio aptarnavimo temomis.

7.3.2. Konferencijos, seminarai

- VU Komunikacijos fakulteto IV kurso studentų projekto “Bibliotekų matomumas” rezultatų pristatymas. Sausio mėn.

- Seminaras “Autorinių teisių apsauga informacinėje visuomenėje”. Balandžio mėn.
- LNB dalyvavimo ES projekte TEL-ME-MOR rezultatų pristatymas. Birželio mėn.
- Tarptautinio konsorciumo eIFL.net generalinė asamblėja ir seminaras “Open Source Software for Libraries”. Spalio mėn.
- Seminaras mokslinių bibliotekų bibliografams “Lietuvos bibliotekų informacijos sistemos ALEPH, LIBIS, MOBIS”. Gegužės mėn.
- Tarptautinis Baltijos šalių seminaras LiLaEst. Birželio mėn.
- Duomenų bazių Proquest, LITLEX, EMERALD, WESLAW, GALE Literature Resource Centre ir History Resource Centre seminarai-mokymai. Visus metus.
- Savišvietos seminarai spaudinių restauravimo ir konservavimo, fondų apsaugos klausimais:
 - Kai kurių popieriaus restauravimui naudojamų klijų adhezijos palyginimas
 - Prancūziškasis knygos įrišimas
 - Lietuviškos kontrafakcijos
 - Retų knygų ir rankraščių skyriaus J.Daugirdo fondo dokumentai ir jų restauravimas
 - Informacijos išlikimo problemos saugant ir restauruojant vertingus dokumentus
- Virtualios bibliotekos kūrimas ir bibliotekų veiklos standartizavimas: seminarų ciklas bibliotekos darbuotojams ir Lietuvos bibliotekininkams. Visus metus.

Vaikų literatūros centro darbuotojai su pranešimais dalyvavo šiuose seminaruose ir konferencijose:

- Jurbarko rajono mokyklų bibliotekininkų seminaras
- Šilutės rajono literatūros mokytojų seminaras
- Konferencija “Mokyklos bibliotekos šiandiena ir vizija”
- Kauno rajono viešosios bibliotekos filialų darbuotojų seminaras
- Varėnos rajono viešosios bibliotekos filialų darbuotojų seminaras
- Radviliškio rajono lituanistų seminaras
- Trakų rajono viešosios bibliotekos filialų ir mokyklų bibliotekininkų seminaras
- Radviliškio rajono mokyklų bibliotekininkų seminaras

7.4. Metodinės rekomendacijos, leidiniai

Skleidžiant informaciją apie bibliotekų veikos organizavimą ir tobulinimą, inovacijų diegimą, permainų valdymą, svarbius kultūros įvykius, parengtos ir publikuotos leidiniuose “Šiandien aktualu”, “Biblioteka: Teorijos ir praktikos pradmenys”, Informacijos centro naujienų

biuletenyje, žurnale “Tarp knygų” metodikos rekomendacijos. Jose nagrinėjami bibliotekininkystės ir informacijos standartų taikymo, informacinių paslaugų teikimo, tyrimų organizavimo, viešųjų ryšių, fondų apsaugos, lietuvių kalbos vartosenos, kompiuterinės terminijos ir kiti aktualūs klausimai.

2005 m. parengti šie metodiniai leidiniai:

- metodinės rekomendacijos “Šiandien aktualu”, 2 sąsiuviniai;
- straipsnių rinkinys “Biblioteka: Teorijos ir praktikos pradmenys”:
 - o 3 dalis “Vadybos pradmenys. Raštvedyba. Statistika. Mokslo tiriamoji ir metodinė veikla”;
 - o 4 dalis “Informacinė veikla. Paslaugos. Rinkodara”;
- “Moksliniai tyrimai bibliotekose. Metodologija ir jų atlikimo metodika”;
- “Lietuvos bibliotekų statistika”.

VIII. LEIDYBA

2005 m. išleista 23 pavadinimų 149 Nacionalinės bibliotekos leidiniai, 595,8 leidybos apskaitos lanko apimties, 52348 egz. tiražu. Leidybos programa, išėjusių leidinių pavadinimų skaičiaus požiūriu, įvykdyta 92%, leidinių apimties požiūriu programa įvykdyta 99%, tiražo požiūriu – 90%.

Iš viso 2005 m. leidinių gamybos išlaidos, be Valstybės dotuotų leidinių, sudarė 105545 Lt, iš jų “Tarp knygų” – 55165 Lt, kitų leidinių – 50380 Lt.

Lėšos	2005	2004
<i>Išlaidos</i>		
“Tarp knygų”	55165	65055
Kiti leidiniai	50380	24170
Viso išlaidų	105545	89225

Valstybės finansavimas skirtas 3 leidiniams:

- “Knygos lietuvių kalba, 1918-1940: Kontrolinis sąrašas. T.2. Smulkūs spaudiniai. A-J” (8000 Lt);
- S.Tomonio atsiminimų knyga “Gyvenimo vingiais” (10000 Lt);
- “Lietuvių išeivijos spaudos bibliografija, 1945-2000. T.2. Knygos užsienio kalbomis. 1 t. papildymai ir rodyklės” (25040 Lt).

2005 m. rezultatai rodo, kad Nacionalinės bibliotekos leidiniai yra paklausūs, atitinka profesinės bendruomenės poreikius, didžioji jų dalis rengiami ir leidžiami, laikantis aukštų redakcinio bei leidybinio apipavidalinimo reikalavimų, poligrafinės kokybės standartų. 2005 m. išleistų leidinių [sąrašas](#).

IX. RYŠIAI SU VISUOMENE.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

9.1. Parodos. Renginiai

Pagrindinės ryšių su visuomene programos kryptys:

- išorinės ir vidinės komunikacijos plėtra;
- parodų ir renginių organizavimas;
- informacijos pateikimo internete tobulinimas ir naujos interneto svetainės atidarymas;
- tarptautinių programų ir tarptautinių ryšių vykdymas.

2005 m. organizuotos 136 teminės parodos ir 313 naujienų parodos. Lietuvos ir užsienio svečiams vestos ekskursijos. Ataskaitiniais metais Ryšių su visuomene skyriaus kartu su UNESCO komisija bei Lietuvos liaudies kultūros centru parengta paroda „Materialusis ir nematerialusis pasaulio paveldas Lietuvoje“ eksponuota Maskvoje, Rusijos valstybinėje bibliotekoje. 2005 m. parengtos dar dvi kilnojamosios parodos: „Iš Lietuvos diplomatijos istorijos“ (LR Užsienio reikalų ministerijos užsakymas) ir „Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmams 80 metų“ (Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmų užsakymas).

2005 m. organizuoti 8 knygų pristatymai. Viso organizuota 70 renginių, iš jų 13 skirta vaikams. Ataskaitiniais metais Nacionalinėje bibliotekoje vyko 5-oji eIFL.net generalinė asamblėja, kurioje dalyvavo per 50 dalyvių iš 44 pasaulio šalių. Nacionalinės bibliotekos mokymo bazėje ir žinybinėje poilsiavietėje Pakretuonėje organizuotas Pabaltijo šalių nacionalinių bibliotekų seminaras „LilaEst 2005“, seminare dalyvavo per 60 dalyvių iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos.

Nacionalinės bibliotekos veikla 2005 m. atspindėta 102 Lietuvos periodinės spaudos straipsniuose bei 14 pozicijų interneto žiniasklaidoje.

9.2. Dalyvavimas tarptautinių bibliotekinių organizacijų veikloje

Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija IFLA <http://www.ifla.org/>.

2005 m. Nacionalinė biblioteka pilnateisio nario teisėmis dalyvavo Nacionalinių bibliotekų ir Bibliografijos sekcijų darbe bei UNIMARC komiteto veikloje. Metinėje IFLA konferencijoje Oslo (Norvegija) dalyvavo direktorius V.Gudaitis, direktoriaus pavaduotoja R.Varnienė, mokslinė sekretorė S.Šešėkaitė, IC Elektroninės informacijos skyriaus vedėja A.Vaškevičienė. Žurnalui „Tarp knygų“ pateikta konferencijos medžiaga, parengti ir publikuoti straipsniai. UNIMARC komiteto metiniame posėdyje Lisabonoje (Portugalija) dalyvavo BKC Standartų

skyriaus vedėja L.Buckienė. Rugsėjo 20-23 d. Estijos nacionalinėje bibliotekoje vykusioje 9-oje IFLA TBA konferencijoje dalyvavo ir informaciją apie TBA veiklą Lietuvoje pateikė Skaitytojų aptarnavimo skyriaus TBA grupės vadovė R.Senovaitienė.

Pasaulio nacionalinių bibliotekų direktorių konferencija CDNL <http://consorcio.bn.br/cdnl/index.htm>. Dalyvauta metiniame posėdyje IFLA konferencijos metu Oslo (V.Gudaitis), organizacijos interneto svetainėje pateikta metinė Nacionalinės bibliotekos ataskaita. Posėdyje pristatytos CDNL, IFLA bei UNESCO bendradarbiavimo sritys, pateiktos IFLA nacionalinių bibliotekų sekcijos, apsaugos ir konservavimo programos, tarptautinių ISSN ir ISBN agentūrų veiklos apžvalgos, informacija apie Lotynų Amerikos, Azijos ir Europos nacionalinių bibliotekų direktorių regioninių konferencijų veiklą.

Europos nacionalinių bibliotekų direktorių konferencija CENL <http://www.cenl.org>. Dalyvauta metiniame posėdyje Liuksemburge (V.Gudaitis), kuriame pagrindinis dėmesys skirtas kultūros paveldo apsaugos, skaitmeninimo ir sklaidos programų koordinavimui. Posėdyje nuspręsta parengti rezoliuciją dėl Europos kultūros paveldo skaitmeninimo ir ją pateikti Europos Komisijai. CENL posėdžio metu organizuotas projekto TEL-ME-MOR forumas (dalyvavo S.Šešėkaitė), jame pristatyti projekto veiklos rezultatai ir perspektyvos.

Europos mokslinių bibliotekų lyga LIBER <http://www.kb.dk/guests/intl/liber/>. Metiniame posėdyje Groningene (Olandija) dalyvavo Nacionalinės bibliotekos direktoriaus pavaduotojas A.Plioplys. Dalyvauta bibliotekų fondų apsaugos komisijos diskusijose, bibliotekų architektūros sekcijos veikloje.

Tarptautinė muzikinių bibliotekų asociacija IAML <http://www.iaml.info/>. Metinėje konferencijoje Varšuvoje (Lenkija) dalyvavo Muzikos skyriaus vedėja E.Marčėnienė. Dalyvauta autorių teisių komiteto, UNIMARC komiteto, audio-video komisijos darbo grupių veikloje.

Tarptautinis ISSN centras <http://www.issn.org/>. Dalyvauta ISSN vadovaujančios tarybos ir ISSN generalinės asamblėjos posėdžiuose (R.Varnienė).

Tarptautinė ISSN agentūra. ISSN Lietuvos agentūros vadovė D.Petrauskienė stažavosi tarptautinės agentūros būstinėje Briuselyje.

Tarptautinė ISMN agentūra <http://www.ismn-international.org/>. 13-ajame agentūrų direktorių pasitarime Zagrebe (Kroatija) dalyvavo Lietuvos ISBN ir ISMN agentūros vadovė D.Smoriginienė. Svarstyti ISMN standarto peržiūrėjimo, kontribucinio mokesčio, naujos ISMN tarptautinės organizacijos registravimo ir administravimo klausimai.

Taip pat dalyvauta *Europos mokslinių bibliotekų konsorciumo CERL* <http://www.cerl.org/>, *Bibliotheca Baltica* <http://www.lib.helsinki.fi/baltica/>, *Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos IBBY* <http://www.ibby.org/>, *Tarptautinės teisės bibliotekų asociacijos IALL* <http://www.iall.org/>, *Europos teisės bibliotekų asociacijos*, *Baltijos šalių teisės*

bibliotekų konsorciūmo veikloje. Nacionalinės bibliotekos komplektavimo specialistai dalyvavo Geteborgo (Švedija), Frankfurto, Varšuvos knygų mugėse.

Ataskaitiniais metais darbuotojai stažavosi nacionalinėse bibliotekose, su kuriomis biblioteka yra sudariusi bendradarbiavimo sutartis. Stažuočių temos: senų rankraštinųjų natų katalogavimas, naujos kryptys ISSN ir ISBN sistemoje, skaitmeninimo programų vykdymas, skaitytojų aptarnavimo organizavimas ir informacinis aprūpinimas, ryšiai su visuomene, tarptautinių organizacijų deponitinių bibliotekų organizavimas, parlamentinių bibliotekų veikla, bibliotekininkystės terminologija. Taip pat pažymėtinos dvi jaunų Nacionalinės bibliotekos darbuotojų stažuotės. J.Budžiūtė 2005 m. pabaigoje stažavosi Yale universiteto (JAV) bibliotekoje, T.Koval 2005 m. pabaigoje – Prancūzijos nacionalinėje bibliotekoje. Abi stažuotojos laimėjo atrankinį konkursą ir gavo paramą.

9.3. Tarptautiniai projektai, programos

2005 m. buvo vykdomi šie tarptautiniai projektai ir programos:

- projektas TEL-ME-MOR: prieigos prie Nacionalinės bibliotekos katalogų ir duomenų bazių per projekto portalą organizavimas, informacijos apie dalyvavimą Europos Komisijos informacinės visuomenės technologijų bei mokslo tiriamosios veiklos vystymo programose sklaida <http://www.lnb.lt/telmemor>;
- eIFL Direct projektas: EBSCO DB licencijavimas, seminarai <http://www.eifl.net/>;
- dalyvavimas projekte MinervaPLUS (kultūros ir mokslo paveldo skaitmeninimo patirties kaupimas, sklaida) <http://www.minervaeurope.org/whatis/minervaplus.htm>;
- dalyvavimas projekte Libecon2000 teikiant statistinius duomenis apie Lietuvos bibliotekas į Europos šalių bibliotekų veiklos statistikos duomenų bazę <http://www.libecon.org/>;
- lietuviškos periodikos mikrofilmavimo projektas;
- bendradarbiavimas su Getės institutu dėl Vokiečių kalbos ir literatūros skaityklos veiklos;
- bendradarbiavimas su Japonijos fondu (Japan Foundation) dėl Orientalistikos skaityklos veiklos;
- bendradarbiavimas su Litanistikos tyrimo ir studijų centru Čikagoje ir kitomis lietuvių bendruomenėmis užsienyje: knygų mainai;
- Rytų Europos nacionalinių bibliotekų (Slovėnija, Kroatija, Čekija, Estija, Latvija, Lietuva, Makedonija, Rusija) projektas “Daugiakalbė prieiga prie nacionalinių bibliotekų katalogų”;
- JAV Kongreso bibliotekos kooperuoto katalogavimo programa SACO.

2005 m. duomenys apie Lietuvoje leidžiamus leidinius buvo pateikiami į šias užsienio duomenų bazes ir suvestinius katalogus:

- Baltijos ir Šiaurės šalių serialinių leidinių jungtinis katalogas (NOSP) <http://www.nb.no/baser/nosp/index.html>;
- periodinių leidinių duomenų bazė Zeitschriftendatenbank ZDB pagal bendradarbiavimo tarp Vidurio ir Rytų Europos bibliotekų projektą MOE <http://www.zeitschriftendatenbank.de/>;
- Lietuvoje išleistų vertimų bibliografija UNESCO leidiniui “Index translationum” <http://databases.unesco.org/xtrans/xtra-form.html>;
- Lietuviškų knygų, išleistų iki 1830 m. bibliografiniai įrašai į HPB duomenų bazę (sutarties su CERL pagrindu) <http://www.cerl.org/HPB/hpb.htm>;
- Europos nacionalinių bibliotekų portalas www.cenl.org;
- lietuviškos muzikologinės literatūros referatai į RILM duomenų bazę (sutarties su IAML rėmuose) <http://www.rilm.org/>.

2005 m. toliau tęstas bendradarbiavimas su Latvijos, Estijos, Čekijos, Lenkijos, Kroatijos, Ukrainos, Baltarusijos nacionalinėmis bibliotekomis ir Rusijos valstybine biblioteka. 2005 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Slovakijos nacionaline biblioteka.

9.4. TEL-ME-MOR

Nuo 2005 m. vasario 1 d. Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka kartu su kitomis 9 naujų Europos Sąjungos šalių narių nacionalinėmis bibliotekomis dalyvauja ES projekte TEL-ME-MOR. Europos Komisija pasirinko TEL-ME-MOR projektą per trečiąjį kvietimą teikti paraiškas, paskelbtą 2004 m. pagal ES 6-ą Bendrąją programą. Projektas yra finansuojamas 2.3.6.1 veikloje, kurios pagrindinis tikslas – skatinti ir padėti naujų ES šalių narių ir asocijuotų šalių kandidačių organizacijoms dalyvauti Europos Komisijos veikloje Informacinės visuomenės technologijų srityje.

Projekto tikslai:

- Remti 10 naujų ES šalių narių nacionalinių bibliotekų - projekto partnerių, siekį tapti pilnateisėmis Europos bibliotekos TEL (The European Library,

<http://www.theeuropeanlibrary.org>) narėmis; ir sukurti vieningą prieigą prie pagrindinių Europos nacionalinių bibliotekų elektroninių išteklių ir kitų paslaugų. Tikslui pasiekti bus sukurta nuotolinė prieiga prie Europos informacinių išteklių ir duomenų bazės, apimančios visas mokslo bendruomenės interesų sritis.

- Skatinti aktyvesnį naujų ES šalių narių institucijų ir organizacijų dalyvavimą būsimuose ES kvietimuose, teikiant paraiškas ypač Europos Komisijos Informacinės visuomenės technologijų (IST) programos Kultūros paveldo ir Mokymosi sektoriuose.

TEL-ME-MOR partneriai yra 10 naujų ES šalių narių, įstojusių į Europos Sąjungą 2004 m. gegužės mėn., nacionalinės bibliotekos, taip pat Britų biblioteka, Nyderlandų nacionalinė biblioteka, Šveicarijos nacionalinė biblioteka, CENL (Europos nacionalinių bibliotekų direktorių konferencija), Vokietijos nacionalinė biblioteka (projekto koordinatorius) bei Eremo srl., Italijos kompanija, kuri specializuojasi kultūros paveldo srities projektų valdyme. Projekto biudžetas – 1,4 mln. Eurų, trukmė – 2 metai.

Naujų Europos Sąjungos šalių narių nacionalinės bibliotekos prisidėjo plėtojant kultūros, mokslo ir visuomenės vystymąsi skaitmeninės eros amžiuje, dalyvaudamos europiniuose projektuose. TEL-ME-MOR yra pirmas rimtas žingsnis toliau plėtoti “senų” ir “naujų” ES narių bibliotekų bendradarbiavimą ir integruoti jų nacionalinius informacijos šaltinius ir paslaugas į vieningą Europos bibliotekų tinklą.

Projekto įgyvendinimui Nacionalinėje bibliotekoje sudaryta darbo grupė, vadovaujama mokslinės sekretorės S.Šeškaitės. Darbo grupės nariai: IC direktorė T.Gustienė (1 darbo paketo vadovė), LIBIS centro direktorė G.Bastauskienė (2 ir 3 darbo paketų vadovė). Finansinės projekto dalies vadovė – Vidaus audito tarnybos auditorė I.Čyvienė.

X. PROJEKTAS „INTEGRALIOS VIRTUALIOS BIBLIOTEKŲ INFORMACINĖS SISTEMOS SUKŪRIMAS”

2005 m. Nacionalinė biblioteka pradėjo įgyvendinti iš ES Struktūrinių fondų ir LR Vyriausybės lėšomis finansuojamą projektą „Integralios virtualios bibliotekų informacinės sistemos sukūrimas“. Projektui skirta 13,3 milijonų litų parama pagal Bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę “Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra”. Projekto partneriai - Lietuvos dailės muziejus ir Lietuvos Archyvų departamentas. Numatomos sukurti sistemos pagrindą sudarys jau funkcionuojanti Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) infrastruktūra, jungianti per 70 mokslinių ir viešųjų bibliotekų, į jos struktūrą įeinantys bendro naudojimo posistemiai ir moduliai, leidžiantys taupyti finansus naujiems informacijos masyvams formuoti ir paslaugoms kurti. Projektui vykdyti sudaryta projekto valdymo grupė (projekto vadovė dr. R. Varnienė). Šiuo projektu siekiama sudaryti sąlygas Lietuvos ir užsienio vartotojams be kliūčių (nepriklausomai nuo vietos ir laiko) naudotis atminties institucijose - bibliotekose, muziejuose ir archyvuose - sukauptais kultūros paveldo objektais.

Šiam tikslui pasiekti projekto vykdymo metu bus:

- skaitmeninami kultūros paveldo objektai ir kaupiamas skaitmenintos informacijos duomenų bankas;
- sudarytos sąlygos sukaupto duomenų banko pagrindu teikti vartotojams elektronines paslaugas.

Kultūros paveldo objektai skaitmeninimui bus atrenkami pagal Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo koncepcijoje, kurią patvirtino Lietuvos Vyriausybė 2005 m. rugpjūčio 25 d., numatytus kriterijus. Svarbiausiais jų pripažinti dokumento publikavimo ar sudarymo istorinis laikotarpis, dokumento kalba, retumas, unikalumas (išlikusių egzempliorių skaičius), dokumento turinys ir jo mokslinė vertė bei fizinė būklė.

Kiekvieno atskiro dokumento, dokumentų grupės ar visos kolekcijos pasirinkimas skaitmeninimui priklausys ne nuo vieno, bet nuo keleto kriterijų.

Remiantis Lietuvos spaudos ir knygos istorijos vertinimais, senosios Lietuvos knygos periodizacija, buvo parengtas šio projekto skaitmeninimo kolekcijų sąrašas. Rengiant publikuotų dokumentų sąrašą buvo orientuojamasi į Nacionalinės bibliotekos fonduose esamus dokumentus,

jų reikšmę spaudos ir kultūros istorijai, jų fizinę būklę ir vartotojų poreikius, tarptautinius projektus, kuriuose dalyvauja biblioteka.

Į sąrašą įtraukta senoji lietuviška knyga (1547–1863), spaudos draudimo laikotarpio spauda (1864–1904), XVI–XVII a. Lietuvos lotyniškos knygos, XVI–XVIII a. Lietuvos lenkiškos knygos, lietuviška periodinė spauda iki 1940 m., 1918–1940 m. Lietuvos Respublikos teisės aktai ir kiti oficialūs dokumentai. Be šių dokumentų, taip pat bus skaitmeninami rankraščiai ir archyviniai dokumentai, atspindintys Lietuvos socialinių sluoksnių ar bendruomenių tapatumą: pergamentai, Lietuvos Evangelikų reformatų sinodo fondas (1413–1438 m. dokumentai), Mažosios Lietuvos istorinių aktų rinkinys ir kt. Iš viso Nacionalinė biblioteka numatė suskaitmeninti 3 327 654 publikuotų dokumentų.

Lietuvos archyvų departamentas projekto vykdymo laikotarpiu numatė suskaitmeninti Romos Katalikų bažnytinės gimimo, santuokos ir mirties metrikų aktų knygas (1599–1930 m.). Pagal suformuotus kriterijus atrinkti 36 Lietuvos valstybės istorijos archyve saugomi dokumentų fondai, kuriuos iš viso sudaro 1382 bylos. Šio projekto vykdymo laikotarpiu archyvai yra numatė suskaitmeninti 180 000 dokumentų.

Lietuvos dailės muziejus skaitmenins grafikos, akvarelės, liaudies grafikos darbus, fotonegatyvus, pozityvus, skaidres, kuriose užfiksuoti istorinės, meninės fotografijos eksponatai, taip pat žemėlapius, piešinius, brėžinius, bonistikos, sfragistikos, tekstilės objektus ir tapybos darbus. Iš viso muziejai numatė suskaitmeninti 98 000 kultūros paveldo objektų.

Skaitmenintus kultūros paveldo objektus numatyta kaupti ir saugoti centriniame Nacionalinės bibliotekos serveryje. Tačiau ir projekto partneriai savo įstaigų serveriuose talpins suskaitmenintus objektus, drauge užtikrindami šių dokumentų pateikimą į Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos centrinį serverį.

Skaitmeninto kultūros paveldo prieiga bus organizuojama per LIBIS portalą.

Igyvendinus projektą bus sukurtas bibliotekų, archyvų ir muziejų elektroninių išteklių duomenų bankas, talpinantis per 3 mln. 605 tūkst. skaitmenintų puslapių originalių rankraščių, laikraščių, senų knygų, metrikų, metraščių, taip pat kitų itin vertingų, didelę istorinę vertę turinčių dokumentų. Virtualiomis paslaugomis nemokamai galės naudotis Lietuvos ir užsienio vartotojai, kas savo ruožtu užtikrins lygias galimybes visiems vartotojams- nebūtinai reiks vykti į muziejus, archyvus, bibliotekas, kad susipažintų su itin vertingais dokumentais – jie bus pasiekiami per virtualią biblioteką. Tai ypač aktualu fizinei negaliai turintiems žmonėms, nes turėdami prieigą prie virtualios informacinės sistemos, galės mokytis, gauti duomenų ne tik iš bibliotekų, bet ir iš muziejų bei archyvų, kelti kvalifikaciją neišeidami iš namų.

Projekto metu bus sukurti 3 skaitmeninimo centrai atminties institucijose, kurie perspektyvoje tęs kultūros paveldo objektų skaitmeninimą. Taip pat bus atnaujintos ir

patobulintos esamos elektroninės viešojo sektoriaus paslaugos, kurios yra naudingos didelei Lietuvos gyventojų daliai, pagerės elektroninio viešojo sektoriaus paslaugų kokybė.

Sukurta virtuali biblioteka taip pat prisidės prie Lietuvos įvaizdžio užsienio šalyse gerinimo, kadangi ji orientuota į Lietuvos kultūros paveldo sklaidą ne tik Lietuvoje bet ir užsienio šalyse.

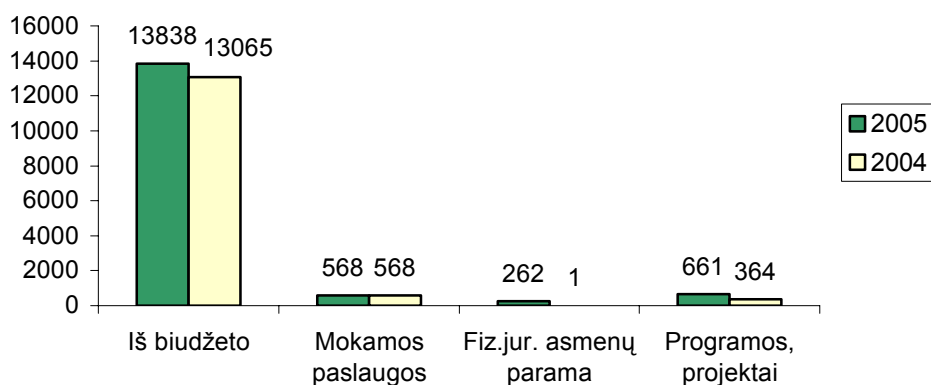
XI. BIBLIOTEKOS FINANSINĖ IR ŪKINĖ VEIKLA

11.1. Lėšos, jų gavimo šaltiniai

2005 m. Nacionalinės bibliotekos biudžetą sudarė 15329 tūkst. Lt gautų lėšų. Iš jų didžiausią dalį 90,3% sudarė lėšos iš biudžeto (13838 tūkst. Lt), 3,7% (568 tūkst. Lt) – lėšos už mokamas paslaugas, 1,7% (262 tūkst. Lt) – fizinių ir juridinių asmenų parama, 4,3% (661 tūkst. Lt) – programų ir projektų lėšos.

Ataskaitiniais metais gauta 1331 tūkst. Lt daugiau nei 2004 m. Ženkliai padidėjo fizinių ir juridinių asmenų parama (2004 m. – 1 tūkst. Lt), tikslinių programų ir projektų lėšos (2004 m. – 364 tūkst. Lt). 2005 m. pradėti vykdyti du dideli projektai: “Integralios virtualios bibliotekų informacijos sistemos sukūrimas” (finansavimo šaltinis – Europos Sąjungos struktūriniai fondai) ir projektas TEL-ME-MOR (finansavimo šaltinis – Europos Komisija, 6-oji Bendroji Programa).

Gauta lėšų (tūkst. Lt)

11.2. Išlaidos

Nacionalinės bibliotekos išlaidos 2005 m. sudarė 14705 tūkst. Lt, iš jų 12713 tūkst. Lt paprastųjų išlaidų ir 1992 tūkst. Lt nepaprastųjų išlaidų. Paprastąsias išlaidas sudarė 6901 tūkst. Lt darbo užmokesčio lėšos, 1300 tūkst. Lt komplektavimo programų išlaidos. Knygoms įsigyti skirta 560 tūkst. Lt, periodikai – 527 tūkst. Lt, kitiems dokumentams – 213 tūkst. Lt. Lyginant su 2004 m. daugiau kaip 300 tūkst. Lt padidėjo išlaidos dokumentams įsigyti.

32,6% (650 tūkst. Lt) nepaprastųjų išlaidų sudarė lėšos sklypams ir pastatams, 67% (1334 tūkst. Lt) – kompiuterinei įrangai, 0,4% (8 tūkst. Lt) – kitoms išlaidoms.

11.3. Bibliotekos pastatų priežiūra, remontas

2005 m. bibliotekos pastatų techninę priežiūrą, įrangos ir sistemų eksploataciją bei remontą vykdė Techninio aptarnavimo ir remonto skyrius bei Ūkio skyrius. Ataskaitiniais metais atlikta:

- visų pastatų šildymo sistemos profilaktika ir remontas;
- einamasis remontas Palangos vasaros skaitykloje;
- pagrindinio pastato būtiniausi statybos darbai, leidžiantys eksploatuoti pastatą iki rekonstrukcijos pradžios: renovuotas galerijos plotas, pakeista 920m² kiliminė danga, išvalyti ir suremontuoti stogo lietvamzdžiai;
- II-uose rūmuose (K.Sirvydo 4) suremontuota siena, pakeista dalis čerpinio stogo ir lietaus lataku;
- deponitinėje saugykloje Raseiniuose pakeistas vandentiekio įvadas ir atstatytas priešgaisrinis vandentiekis, atliktas dalies apsauginės signalizacijos šleifų remontas;
- Pakretuonės mokymo bazėje ir žinybinėje poilsiavietėje renovuotas malūnas, atnaujinta terasa, sutvirtintos tvenkinio pakrantės, įrengta individuali priešgaisrinė signalizacija.